AYDEDE

No. 91 — 121
CUMARTESİ 3 EYLÜL 1949
FİYATI 25 Kuruş

Cumartesi Günleri Çıkar Bitaraf Siyasî Hoşsohbet Gazete
İdarehane: Cağaloğlu Türbedar So, No: 18 AKÇA Matbaası
Başmuharriri: REFİK HALİD KARAY

Tesis tarihi: 1922
Telgraf: Aydede — İstanbul
Telefon 25332 — Posta Kutusu: 816

DENİZ BANYOSUNDA:

— Yürü bakalım denize herif!. Buraya göz banyosu için gelmedik!..

Şu Acaip DÜNYA!

PARANIZ VARSA

Bütün hayatınca zengin veya fakir hiç bir hastasını reddetmemiş olan ihtiyar doktor yaş icabı gitgide daha fazla yorgunluk hissediyordu.

Bir geceyarısı kendisini yataktan kaldırıp hastasına götürmek istiyen bir şahsa:

— Paranız var mı? diye sordu. Müsbet cevap alınca da ilâve etti:

— Şu halde lütfen başka doktor bulun; ben vizitemi ödeyebilecek birisine gitmek için çok ihtiyarım!

DALGINLIK

Konuştuğu kimselerin adlarını daima unuturdu. Bir gün gezmeye çıkmıştı. Karşıdan, kendisine ısrarla bakan, genç bir kadın gördü. Gözü ısırıyordu. Fakat tam mânasile hatırlıyamıyordu. Selâmlaştılar. El sıkışırlarken bu müşkül vaziyetten nasıl ayrılacağını düşünüyordu. Tam o sırada çok iyi tanıdığı Ahmet yerden biter gibi peyda oluvermesin mi? Cankurtaran simidini yakalamıştı:

— Merhaba Ahmet, nasılsın? diye bağırdı. Sevimli karın ne yapıyor?.

— Bunu bilmeniz lâzım gelir, çünkü elini sıkıyorsunuz.

ENDİŞE VERİCİ BİR ALÂMET

Doktor hastayı dikkatle muayene ediyor, kadın endişe içinde neticeyi bekliyordu.

Bir aralık hasta karısının elini tuttu ve yavaşça:

— Ne kadar iyisin sevgilim. Seni seviyorum. Senden başkasını da asla sevmeyeceğim, diye fısıldadı.

Doktor hemen telâşlanarak kadına sordu:

— Çoktan beri mi böyle sayıklıyor hanımefendi?

UNUTKANLIK

Kibarlığı ve unutkanlığı ile meşhurdur. Dâvet edildiği akşam yemeğine gidemediği için çok üzülüyordu. Telefonu açtı. Ev sahibi hanımı bularak özür dilemeğe başladı:

— Gelemediğim için nasıl özür dilemeliyim bilmemki hanımefendi... Beni affetmeniz için ısrar edeceğim. Çok âlicenap olduğunuzu biliyorum. Bu hatamı tamir etmek fırsatını bana lütfeder misiniz?

Ahizede uzun bir sessizlik oldu. Sonra soğukça bir kadın sesi cevap verdi:

— Neden özür dilediğinizi bir türlü anlayamıyorum efendim. Çarşamba günü bizde idiniz ve akşam yemeğini beraber yedik!..

AÇIKGÖZ KOCA.

— Eski şapkanla tiyatroya gitmek istemezsin değil mi karıcığım?

— Tabii sevgilim...

— İyi tahmin etmişim, bunun için yalnız bir bilet aldım.

Sabık bayan tarzan "Kurtlara„ karşı harp ilân ediyor

Maureen O'Sullivan (Tarzanın sabık eşi) beyaz perde kurtlarına karşı isyan bayrağını çekmiştir. Bu kurtlar, filmlerdeki aşk sahnelerinden bilistifade, partönerlerini aşırı şekilde sıkıştırıp öpen erkek artistlerdir. Böyle kucaklanıp öpülen kadın yıldız, seksapelinin yeni bir belirtisi ve tesirini gördüğü için memnun olmalıdır denebilir.

Maucen bu fikirde değildir... Kendisi gibi evli ve anne olanlar için bu vaziyetler nahoş olmaktadır.

İhtiyar kızlar cemiyeti bayan tarzan'ın bu hareketini bulunmaz bir fırsat addederek harekete geçmiş; bir çok meşhur erkek yıldızların sırf dünyanın en güzel kadınlarını kucaklıyabilmek için bu mesleği intihap ettiklerini iddiaya dahi kalkmıştır.

Holivut stüdyo direktörlerine gelince bu işi incelemeğe karar vererek bir bilirkişi'ye müracaat etmişlerdir. Bilirkişi olarak intihap edilen bir psikoloji profesörüdür. Raporunda içten gelen bir pusenin ötedenberi bilinen reaksiyonlar husule getirdiği, muhtelif neviden hormonların kana hücum ettiği ve nabzın şiddetlendiği yazılıdır. Tabiidir ki, bunları bilmek için psikolog olmak lâzım gelmez. Bir çok sanatkârların malûmudur.

Güzel yıldız Linda Darnel bu meseleden haberdar olunca:

— Maureen O'Sullivan bu işte istisna teşkil ettiğini sanıyorsa yanılıyor doğrusu... demiştir.

Yalnız hatırımıza şu sual geliyor: Partönerlerini şikâyeti mucip olacak kadar fazla sıkıştıran erkek yıldızlar kimlerdir. Çünkü Gary Cooper, James Stewart gibi bazılarının aşk sahnelerini çevirirken pek sıkıldıklarını herkes duymuştur.

Her ne olursa olsun, bahse gireriz ki, dünyanın her tarafında bulunan figüran ve yıldız namzetlerinin büyük bir çoğunluğu, bu Holivut kurtlarının kolları arasına atılmak için can atmaktadırlar.

ÇOCUK FIKRALARI

— Söyle bakayım Nazan, kardeşine neden cehenneme git dedin ayıp değil mi?

— Ayıp ama zararı yok anneciğim, dediğimi hiç bir zaman yapmaz ki!

★

— Yine reçellere dokunmuşsun Ahmet, ceza olarak bugün hiç reçel yemiyeceksin!

— Sen de yemiyeceksin, çünkü hepsini bitirdim...

★

Dört yaşındaki Gülten İzmirden yeni gelmişti. Bir gece yeni ayı görerek bunun ne olduğunu sordu.

Dayısı:

— Hiç görmedin mi? Bu aydır... diye cevap verince,

— Haydi yalancı sen de! diye bağırdı. İzmirde onu görmüştüm yuvarlaktı.

★ İş hususunda kuvvet bir gayedir; aşkta ise ancak vasıtadır.

EVLENEMEDİĞİ İÇİN...

İki arkadaştan biri siyahlar giyinmiş bir kadını selâmladı. Diğeri sordu:

— Bayan (...) değil mi? Niçin yas tutuyor?

— Kocası yüzünden...

— Kocası mı? Fakat azizim o daha kız, kocası yok ki!..

— İşte o da yok olduğu için yas tutuyor ya!

CANI NEDEN SIKILMIŞ

Hasisin biri iki piyango bileti almış. Birine büyük ikramiye vurmuş. Tebrike koşan dostları onu canısıkkın bir halde bulmuşlar. Sebebini sorunca:

— Öbür bilete neden boşuboşuna para verdim ona üzülüyorum... Cevabını almışlar.

Kırtasiyecilik yalnız bizde değilmiş!..

İtalyada Montemurro şehri sakinlerinden bir delikanlıyla bir genç kız sevişmişler. Evlenmeyi kararlaştırmışlar. Genç adam icabeden formalitelerini tamamlamak için uğraşırken nüfus kütüğüne kadın olarak kayıtlı bulunduğunun farkına varılmış. Bunun üzerine evlendirme memurluğu lâzımgelen iznin verilemiyeceğini bildirmiş. Zavallı nişanlı bu meseleyi hal için uğraşırken üstelik şu cevabı da almış: «Aynı cinsten olanların evlenmeleri kanunen memnu olduğundan, size istisnaî bir muamele yapamayız. Fakat, bir erkekle evlenmeyi arzu ettiğiniz takdirde, lâzımgelen müsaade maalmemnuniye verilecektir.»

DILENCI BEBEKLER

Milâno polisi, gayet ustalıkla idare edilen gizli bir şirketi meydana çıkarmıştır. Bu müessese, dilencilere, san'atlarını icraya yarıyan, küçük ve istidatlı bebekler temin etmektedir.

Şirketin müdiresi fakir mahalleleri dolaşarak, ücretle, küçük bebekler kiralamaktadır. Sık sık ağlayan bebekler tercihe şayan görülmektedir. Ücret günde 150 ilâ 300 franktır.

Bunlardan başka dişleri arasında bir şapka saatlerce hareketsiz durabilen marifetli köpekler de kiraya verilir. Bunlar, tahmin edersiniz ki, bir dilencinin günlük kazancının birkaç misline çıkmasını temin edecek güzel vasıtalardır.

Polisler şimdiye kadar 18 çocuğu ebeveynlerine iade etmişlerdir.

Bütün bu işlere rağmen, başka türlü düşünenler de yok değildir. İtalyan kanunlarına göre, çocuk kiralama işi, bir suç teşkil etmemektedir. Sonra nihayet bu çocuklar meslek sahibi oluyorlar ve böylece emziklerindeki sütü temin ediyorlar. O yaşta bu az bir şey sayılmamalıdır.

ADALET UĞRUNA HARAKİRİ

Birkaç hafta evvel, Japonya demiryolları müdürünün cesedi, ezilmiş bir halde, tren hattı yakınında bulunmuştu. Zabıta bütün araştırmalarına rağmen bu vak'anın mahiyetini aydınlatamadı... İntihar mı? Yoksa cinayet mi?

Durum böyleyken vak'a mahalli civarında bir ikinci cesede tesadüf edilmiştir. Kendisini tren altına atarak canını feda eden bu Japon delikanlısının cebinde bulunan bir mektupta: «Adli zabıtaya ve doktorlara, iki cesedi mukayese ederek, hakikate ulaşabilmeleri imkânını vermek için, intihar ediyorum.» deniyor...

Adliye dünyanın hiç bir yerinde bukadar fedakâr yardımcılar bulamaz kanaatindeyiz

SUDA NAKIŞLAR

İNFİAL İFADESİ

Bakanlardan bir zat şöyle diyor:

— «İstanbul vilâyeti, diğer 62 vilâyetlerimiz içinde bir ilimizdir. Vali değişikliği mevzuu bahsolunca oraya Bakanlardan biri seçilmesini düşünmek bence ihtimal dahilinde değildir. 62 valimizden her biri İstanbul valisi olmağa değer idare âmirleridir.»

İstanbulu her vesile ile küçük görmek Cumhuriyet rejiminin bazı erkânı için âdeta zevkli oluyor. Hele rejimin ilk yıllarında şehrimize atılmadık taş bırakılmazdı; zavallı memleket, uzun müddet yarı lânetleme, mütemadiyen hor bakılan bir bölge olarak üvey çocuk hayatı sürdü.

Valilerimizden 62 tanesi de hakikaten değerli idare âmirleri olabilirler. Malûm Kadı'nın «Kırk kiliseyi idare eden, bir Manastırı idare edemez mi?» Nüktesini hatırlatacak ehil insanlardır. Fakat insaf gerek, İstanbul Valiliğinin işleri herhangi bir vilâyetimiz derecesinde midir? Hele buna Belediye Reisliğini de ilâve ederseniz İstanbul Valisi bütün Türkiyenin -Bakanlıklar da dahil- en fazla mesai, fıtrî liyakat, ince zekâ, diplomasi, yorulmaz dimağ isteyen bir işi sayılmaz mı? 62 valinin hepsi de bu liyakatlere haizse kabineyi onlardan kurup mevcut zorlukları yenmememiz en büyük kabahatimiz oluyor.

Hem neden bir Bakanın Valiliğe getirilmesi mevzubahis edilemezmiş? Bakan pek mi bulunmaz bir şeydir? Bulunması güç olan daha ziyade validir. Keşke sayısı mütemadiyen kabaran sabık bakanları lâzım gelen evsafa haiz olup valiliklere getirsek de genç yaşlarında emekliye ayrılmışcasına emekli maaşına konmasalar, bütçemize fuzulî yük teşkil etmeseler!.

Kaçta kaçı bir vilâyeti - hem İstanbul vilâyetini değil! - Hüsnü idareye muvaffak olur acaba? O belli değil. Aralarında Lütfü Kırdar gibisinin çıkacağına kolayca inanabilir miyiz? On şu kadar sene hizmetten sonsonra muvafık ve muhayir bütün matbuatı ve efkârı lehine söyleten bir Kırdar...

Bakan, yukarıdaki sözleriyle valilerimizi ihtiyaçları olmadığı halde, pöh pöhliyerek Bakanları gökten inmiş mahlûklar gibi göstererek İstanbul vali ve Belediye reisinin emsalsiz himmetini kale alınır himmetlerden saymıyarak kapalı yoldan bir infial ifade ediyor. Hükûmet erkânından kimse:

— Valimiz, övündüğümüz valilerimiz arasındadır.

Gibi hakşinaslık eseri gösteren bir takdir cümlesi sarfetmedi. Bildiğimiz şudur ki, Kırdar, ismini tarihe geçirdi. İnşallah Bakanlardan da geçiren olur. Şimdilik yok!..

Aydede

BEŞİNCİ KOL!

Mebus Vagonlarına Atılan Satır!..

Eylülün başından itibaren Mebus kompartimanları gürledi gitti.

Artık tren seyahatlerindeki izdiham yine tahammül edilmez bir çile ise de hiç olmazsa kapısı kilitli, bomboş yahut bir tek adamın kılıcı hakkına gibi biper-va uzanıp yattığı vagonlara bakarak söylenenlere, atıp tutanlara, diş bileyenlere rastlanmıyacak; o yüzden kavgalar çıkmıyacak, herkes kaderine razı, bulduğuyla iktifa edecek.

Yolcular için bu, bir nevi gönül rahatlığıdır; kondoktörler için de öyle! Bir imtiyaz daha ortadan kalktı, lâkin uzun yıllar o imtiyazın amma da keyfi sürülmüştü!..

Tuhafı şu ki, mebus vagonu imtiyazı, sayın mebuslarımızın kendiliklerinden gösterdikleri bir arzu üzerine kalkmış olmuyor. «Kaldırınız!» diyen çıkmamıştır, galiba! Bunu Satır yapıverdi. Halk namına tebrik ederim, hattâ C. H. P. namına da! Seçimde rey pusulamıza bir de C. H. P. li ismi yazarsak bunu parti Satırın o himmetine borçludur.

En acayibi mebuslardan kimse kendisine «Neye yaptın bu işi?» diyemiyecek, acıyı sineye çekecektir. Fakat biz Satırı hayır ile anarken şimdi kaç yüz mebusu muhterem «Oldu mu bu?» diye söylenmektedir.

NASIL OLMUŞTA!

— Babacığım siz nerede doğmuştunuz?

— İzmirde..

— Ya annem?

— Ankarada..

— Peki ya ben?

— İstanbulda.

Ayhan, hocasının verdiği vazifenin sualleri cevaplandırdıktan sonra babasına dönerek:

— Ne tuhaf, hepimiz ayrı ayrı yerlerde doğduğumuz halde nasıl olmuşta bir araya gelmişik!..

BAKIŞLAR

Dış politika:

Bir Yunan gazetesinin aleyhimizdeki taşkınlığı hüsnütesadüf eseri olarak 30 Ağustos zaferinin yıldönümüne rastladı. Haydi bakalım, temenni ederiz ki, Yunanlılar da iç harbi önleyerek ve memleketi komünist tasallutundan kurtararak bir zafer teminine muvaffak olurlar; onların da yeni tarihte övünecekleri bir günlerini görürüz: Gramos dağı zaferi fakat devamlı olmak şartiyle... Zira bu memleketin baş vasfı süreksizliktir. Kaçıncı cumhuriyet? Kaçıncı krallık? İndir bacayı! Kaldır bacayı!.

Haşmetlû bir hükümdara bilmem ne kadar bin İngiliz altunu kıymetinde bir mareşallık asası takdim edilecekmiş. Bu mareşallığın zaferi galiba arkadan gelecek.. Gelsin de!

Suriyede değme politikacı ve hükûmet darbecisi bundan sonra merhum Zaim gibi derhal mareşallık ünvanını almaktan çekinecektir; uğur getirmedi. Orgeneral rütbesini kâfi görmek, yukarı çıkmamak daha ihtiyatlı olur.

Mareşal Titonun başını getirene bir milyon lira mükafat verilecekmiş. Baş ticareti piyasası da yükselmişe benziyor!. Şu var ki, bu ticaret beğenilen mala değil, beğenilmeyenine yüksek fiat verilir.

İç politika:

Nasılsa nutuksuz, mitingsiz bir hafta geçti, başımızı dinledik. Amma makaralar pek yakında daha süratle çözüleceğe benziyor. Lâf ile dünyaya nizam verilen çançan devri devam etmektedir.

— Bak! Bir denizaltı tayfası!.

Oteldeki Kadın

II

Benim vaziyetime gelince: Güçlükle alışan kolaylıktan ürker. Hiç değilse kolaylığı yadırgar. Dikkat ediniz, eline ilk defa elektrik süpürgesi verilen hizmetçi kızın gözü, iki büklüm olarak el süpürgesini kullanmakta kalmıştır; âdeta zorluğun hasretini çeker; kolaylıktan rahatsızlık hisseder. Kaçmak istediği bile olur.

Bende de böyle oldu. İşi havsalama sağdıramadım, âdetler, itiyatlar, gelenekler dışı bu çok fazla kolaylıktan garip bir utanma, yadırgama duydum: nefsim isyan etti. Garson uzaklaşır uzaklaşmaz kapıdan fırladım; bir koridordan öbürüne komik filmler kahramanı gibi saklana gizlene önce otelin uzak köşelerine kaçtım; sonra kendimi sokağa dar attım. Yüreğim öyle çarpıyordu ki, bir kadının benim odama girmesinden kaçtığımı sanmazdınız; sanki ben bir kadının odasına girmiş ve rezaletle kapı dışarı edilmiştim!

Yolda ilk rasladığım bir seyyah arkadaşla lâkırdı esnasında -zahir, başıma kan hücumundan- sesim o kadar boğuk ve kısık çıktı ki adamcağız hunnak olduğumu sandı; iyi kalpli, malûmatlı ve çoğu malûmatlılar gibi gevezeydi, ova havasının gündüz çok sıcak, geceleyin pek serin gitmesi, aşırı hararet farkı sebebiyle hançere rahatsızlığından kendimizi sakınmak lâzım geldiğini uzun uzun anlattıktan sonra bir eczahaneden Klorat dö Potas pastilleri almamı, ağzımda eritmemi bile tavsiye etti!

★

Bir şehrin havadan uğradığı ve yarın karadan da uğrıyacağı bir felâket önünde pek havai, pek hiçten bir hâtırayı tazelemek belki de münasebetsizliktir. Fakat zihin böyledir: ölümünü veya ağır hastalığını duyduğunuz bir dostunuzun da acısı içinizi yakmakla beraber gene de ona dair tuhaf ve eğlenceli bazı hâtıralara kaymaktan dimağınızı alıkoyamazsınız.

Gençliğimin Romanyası, Büyük Romanya değildi, emperyalist emeller peşinde henüz fiilî hareketlere geçmemişti, ne ırkçılık yapmayı, ne de mezbaha çengellerini insan asmakta kullanan demir miğfer alayları kurmayı düşünüyordu: hürriyet içindeydi. Kral Karol çapkını daha lepiska saçlı çocuktu, büyük anası edip Carmen Sylva Kraliçe bulunuyordu; memleket hemen hemen tarihsiz, yani mesuttu.

Bu saadeti de -birçok ülkelerde olduğu gibi- gözleri komşularının toprağında, kabına sığmıyan ölçüsüz nasyonalistlerle kör ırkçıların taşkın ihtirası ateşe saldı, kana boyadı. Felâket otuz şu kadar seneden beri sürüp gidiyor!

Benim seyahatim sırasındaki Romanya siyasi olgunluğiyle bize iyi bir örnek olacak durumda idi. Sonradan o bizi örnek tutsa, bizim gibi tehlikeli hırsları bastırabilse, sergüzeştlere atılmasaydı herhalde daha az çile çekmiş olurdu.

İnsan tanıdığı şehirlerin talii̇ne, ayağını basmak fırsatını bulamadıklarından daha fazla alâka gösteriyor. Hele ufak tefek, çerden çöpten de olsa bazı hâtıralar taşırsa....

Benim için Romanyanın baş şehri böylelerinden biridir ve ziyaretim tam gençlik zamanıma rastladığından uyandırdığı hatıralar üzücü, derin izli olmaktan ziyade su üstünde rüzgâr esintileri ve çayırlarda bahar dalgalanmaları gibi sadece eğlencelidir: göz ve gönül avutucudur.

Refik Halid KARAY

Yazısız Karikatür

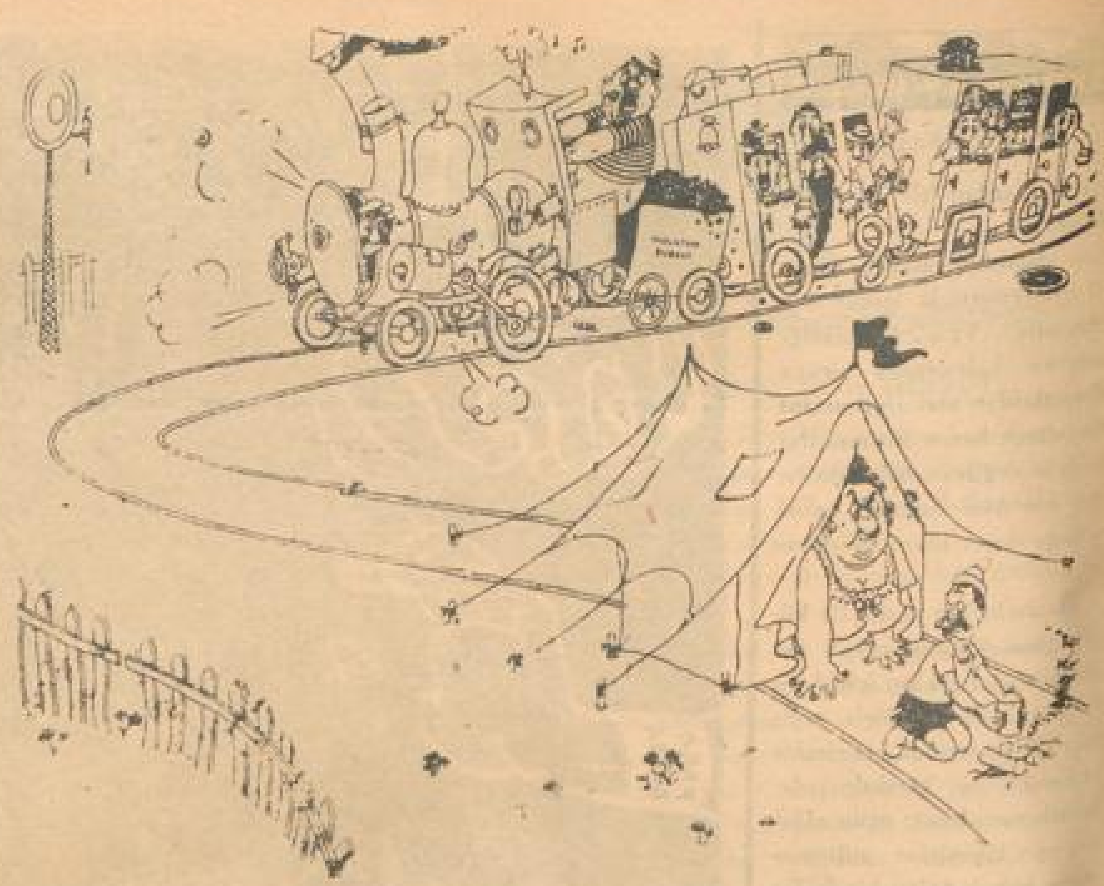

— Herif! Kafa şişirdin, kes bakalım şu ıslığı!

(Dubout'nun bir eseri)

Böyle Dendiğini Bilmiyormuş

Kontes gayet zengin ve hafifmeşrep bir kadındı. Pirene dağları eteklerinde güzel bir sayfiyeye gitmişti.

Her sabah erken saatlerde mükellef otelinden çıkarak atla uzun süren gezintiler yapıyor, bu esnada uşağı yaya olarak kendisini takip ediyordu.

Bir gün attan tekerlendi. Her tarafı açılmış, uşağın yanında mahcup vaziyete düşmüştü. Fakat derhal kendini toplayarak tekrar hayvana atladı ve hâdiseyi lâfla örtbas etmek isteyerek:

— Atikliğimi gördün mü? diye sordu.

Uşak pek saf bir köylü idi:

— Gördüm Madam la Kontes gördüm, fakat böyle ismi olduğunu bilmiyordum. Cevabını verdi.

KAYDI DÜZELTMEK GÜÇ

İtalyada Monte - Murro da oturan bir adam geçenlerde belediyeye müracaat ederek yakında evleneceğini ve lâzım gelen evrakın hazırlanması için geldiğini söyler.

Fakat nüfusdaki kaydının kendisini kadın olarak gösterdiğini öğrenince hayretler içinde kalır. Memur kendisine evlenme izni veremeyeceğini zira kanun ayni cinsten iki kişinin evlenmesine müsaade etmediğini, fakat eğer bir erkekle evlenmek isterse işin pek kolay olacağını söyler.

———ooo———

ÖLMÜŞ ZANNEDİYORMUŞ...

— Bu şiiri siz mi yazdınız?

— Evet, hepsini ben yanlız başıma yazdım.

— Öyleyse tanıştığımıza memnun oldum. Mr. Shakespeare. Ben sizi dört asır önce ölmüş zannediyordum.

AKILLI KÂTİP

Ahmet beyin yeni kâtibi ahizeyi patronuna uzatarak:

— Zannedersem sizi istiyorlar beyefendi! dedi.

— Beni mi? İyi biliyor musunuz?

— A! tabii! Telefondaki «senmisin ihtiyar budala» diye sordu...

MENDİLLER NEDEN DÖRT KÖŞEDİR?

Eskiden mendilin türlü şekilleri vardı. Bazan uzun, bazan mustakil, bazan dört köşe olurdu. İhtiyaca göre boyun atkısı, peçete, baş örtüsü olarak da kullanılabilirdi. Bugünkü şeklini Fransız kraliçesi Marie Antoinette zamanında almıştır. Kraliçenin dört köşe şeyleri çok sevdiğini gören 16. Louis onu memnun etmek için, 21 temmuz 1785 tarihli iradesiyle Fransada imal edilecek mendillerin enlerinin boylarına eşit olmasını emretmiştir.

O tarihten sonra, mendiller, bu kanunî şekle uyularak dört köşe yapıldı ve böylece kaldı.

Firavunların Laneti

1923 senesinde, Fravun Tutankamen'in mezarını bulan heyetin şefi, Arkeolog Lort Karnarvon'un feci ölümünden gazeteler uzun uzadıya bahsetmişlerdi...

Lord Karnarvon mezarda buldukları mermerden bir vazonun üzerindeki yazıları okumağa çalışırken esrarengiz bir şekilde ölmüştü. Arkeologun halletmeğe çalıştığı yazıda şöyle deniyordu: «Her kim firavunun mezarına dokunursa ölüm kuşunun kanadıyla çarpılacaktır.»

Bu sözler aşağı yukarı doğru çıkmıştır. Heyetten olan veya araştırmayla ilgili onbeş kişinin hayatları gayri tabii bir şekilde son bulmuştur. Yalnız iki kişi tabii şekilde ölmüşlerdir. Heyetten olduğu halde firavunların lânetine uğramayan bir üçüncü şahısta Profesör Percy Edward Newbergh'dir. Bugünlerde Londranın bir banliyösünde vefat etmiş olan profesör seksen dört sene yaşadığına göre herhalde eski Mısır hükümdarlarının sihirlerini bozacak formüller biliyordu.

47 SENE EVVEL

BİR 19 AĞUSTOS GECESİ

No. 7 — Yazan: *SERMET MUHTAR ALUS*

— Kayın valdem kerimenizin esiri fıraşlığı yüzünden şimdiye kadar fırsat bulamadık. Hatun lehülhamt keshiafiyet etti. Biz de bir taşla iki kuş vurmağa niyetlendik. Hem Kadıköy yakasının donanmalarını gezmek, bilhassa deli Fuat paşanın elektriğini görmek, hem de sizi ziyaretle kusur dilemek, misafiriniz olarak burada yatmak maksadiyle tâciz ettik.

Kocakarı yetmişbeş, seksenlik. İnce eleyip sık dokuyacak, kuşkulanacak halde değil. Martaval yutar, memnun memnun bizi kabul eder. Arap halayığı, ahretliği var: yatak yaptırır. Sabaha kadar kekkâ!

Bu gibi maceralarda dobra dobralık lâzımdır. Apiko, girgin davranmıyan kaybeder; son pişmanlık fayda etmez. Adamı enayi sanırlar, arkasından naniği çekerler.

Şekûre hanım, teklifimi işitince yerinden sıçradı:

— Aman ne diyorsunuz beyciğim? dünyada olur şey mi bu? Mümkün mü, kabil mi? aslanım? Bizim valide hanımları unutuyorsun...

Kaçın kurrasıyım? Telâş ve heyecanları hep numara Valde hanımlardan çekiniyor da burada işi ne? Hiç tanımadığı bir erkekle yarım saattir ne arıyor burada? Nereye sıvıştın, neredeydin diye sormazlar mı?

Elbette evvelâ müşkülât çıkaracak, biraz nazlanacak. Kapalı çarşının çukur muhallebicisinde zampara bekleyen düzgün kuklaları bile önce kendini ağır satar, hopadak razı olmaz.

Küçücük ellerini, minnacık bileklerini öpüyor; çarşafının pelerinini, eteklerini yüzüme gözüme sürüyor, yalvarıyorum. Aslı astarı olmıyan ağızları tutturdum:

— İkimizde gaddar feleğin sillesine uğradık. Ben de sizin gibi bedbahtım, felâketzedeyim.

Sözümü kesti:

— Sahi mi acaba? İnanayım mı?

İçimden «Külhüsyi, «Amentü»yü çekerek yeminleri bastım:

— Vallahi, billâhi Şekûre, hakikati söylüyorum.

— Bedbahtlığınız nikâhlı hareminizden mi, yoksa olura, sevgilinizden, mantonitanızdan dolayı mı?...

Ben atmağa giriştim:

— Üç yıl mukaddem, gençlik bu ya, civar komşulardan birinin kızı ile seviştik. Birbirimize yanıp tutuşuyorduk.

O zaman henüz memuriyete girmişim; maaşım az, kesem yufka, babamın eline bakıyorum. Kızı kart, paralı bir herife çatır çatır verdiler. Zavallı, ağlaya sızlaya kocaya gitti. Dünya başıma yıkıldı. Kaç kere canıma kıymaya kalkıştım, kurtardılar.

Şekûre hanım, ağzıma girecekmiş gibi yüzünü yüzüme yaklaştırmış, göğsü göğsüme abanık, kesik kesik nefes alıyordu:

— Vah vah vah!.. Aşkın bu raddesi yüzbinde bir bulunmaz. Leylânın Mecnununa, Şirinin Ferhadına, Arzunun Kamberine dönmüşsünüz. Ey sonra, aslanım?

— Biçare kız senesinde veremin kurbanı oldu!

— Eyvah!.

— Merhume, Allah toprağı kadar size ömür versin, benzetmek gibi de olmasın, tıpkı siz. Meleğime andırırdı:

— Koyu kumral saçlar, çekik çekik samur kaşlar, mahmur mahmur yeşil gözler, hokka kadar ağız, sedef gibi ten.

Kadınlar ne acayip huyludur, Ölüyü bile kıskanırlar. Demezmiki:

— İşte erkekler hep böylesiniz, vefasızsınız. Delice sevdiklerinizi, derdinden öldüklerinizi bile çabucak unutur, başkaları ile gönül avutursunuz. Elini tutup kalbimin üstüne koydum:

— Çarpıntımın derecesini duyun. Bu kalp şimdi sizin için çarpıyor. Şu dakika yalnız sizi seviyorum. Bu gece perişan hayatıma hayat katmak, beni yeryüzünün en mes'ut ve bahtiyar kulu yapmak, ricalarıma «evet» demenize bağlı...

Yumuşadı:

— Peki, teklifinizi kabul edeyim ama, bizimkilere bir bahane bulmalıyım. Nereye gidiyorsun demezler mi? Böyle bir çılgınlığı göze alacağımı sezerlerse alimallah yüreklerine iner.

Sıska kız, kâğıttakilerin hepsini tıkınmış, sokakta bağıran dondurmacının sesini duymuş, yine tutturmuştu:

— Vişneli kaymaklı isterim...

Ablası öfkelendi:

— Daha demin dondurma yedin.

— O kaskatı, taş gibiydi.

— Öyle ise sabret, biraz sonra bey amcan alır sana. Bana döndü:

— Müthiş bir baş ağrısı arasıra bana musallattır. Mutfakta, çamaşırlıkta ocak tütüp de yukarı katları bürürse derhal bıçak gibi şakaklarıma girer. Kör olası o derece şiddetli tuttu ki dayanamıyorum:

— Acıklı, üzüntülü şeylerden bahsettin. Keşki geçmişleri hiç açmasaydım.

— Hayır ondan değil, fişeklerin, çanak mehtaplarının dumanından olacak.

Cebimde küçük şişeyle kolonya vardı çıkardım:

— Müsaade edin, şakaklarınızı ovayım..

— Zahmet etmeyin...

— Amma da yaptınız?

— Hayır hayır, sizi yormak istemem..

Şişeyi aldı, kolonyayı alnına, kulak memelerine, boynuna, göğsüne, koltuk altlarına sürdü:

—Kral suyunun pek iyisi imiş, Ahmet Farukinin mamulâtından mutlaka epeyce açıldım, ferahladım...

Ardından dedi ki:

— İsmimi sordunuz, öğrendiniz. Halbuki ben sizinkini halâ bilmiyorum, lütfen söyler misiniz?

Hiç münasebeti yokken, aklıma o anda baş dairedeki baş kâtibin adı geliverdi.

— Memduh! dedim.

— Teşekkür ederim. Eniştemin ismidir; meşhur Kemanininki de Memduhtur ya!

Düşünüyordu:

— Bizimkilere ne desem, ne bahane bulsam? Zihnim darmadağın! diye mırıldanırken, sesini yükseltti:

— Bu gece sahrayı cedidde yengemde kalacakdık. Önce söylemiştim, evimiz İstanbulda, Süleymaniyede. Anneme, anneanneme ablama (fişek, çanak mehtabı kokuları hınzır başağrımı ayaklandırdı. saframı da kabarttı. Artık burada duramıyacağım) mı desem acaba? Yengem afaganlı kadındır, şark şark düşüp bayılır. Benim başsız tavuk gibi çırpındığımı, desturun istifra mistifra ettiğimi görünce belki fenalaşır, iyisimi ben Kadıköyündeki cici anneme gidip yatayımmı diye izin istesem verirlermi bilmem.

Bu sözleri, telâşları da hep numara. Haspa benimle Üsküdara gitmeğe, orada gecelemeğe dünden fit. Fingirdeklik icabı araya güçlükler çıkarıyor, kanıma ekmek doğruyor.

Güya hiddetlendim:

— Allah Allah, taş yürekli mi bunlar? Başı zonk zonk yanan bunaltıdan kıvrılan kızlarına merhamet etmezler mi? Kaynana olsa geline acır.

Artık afallamıştım kısa kesecektim:

— Gülüm, elmasım, iki gözüm; bana bak Şekûreciğim. Vakit gecikiyor, boşuna yere oyalanıyoruz. Şimdi birlikte Üsküdara gidecek miyiz, yoksa gitmiyecekmiyiz? Benimle geleceksen fehiha; bu lûtfünün ilelebet minnettarı olurum, gelmiyeceksen derin kuyulardan su çekmeye lüzum yok. Apaçık söyle ben de başımın çaresine bakayım.

Kızdığımı anlıyarak yelkenleri suya indirdi:

— Durun, birlâhza yanlarına gidip rahatsızlığımdan açayım. Dakika sürmez, dönerim.

Beni atlatması ihtimali de var, işi sağlam kazığa bağlamalı:

— Siz valde hanımlarla görüşün, çocuk benimle kalsın; giderken onlara teslim edersiniz! dedim.

Alçak dıvardan öteye atladık. Dilâcan, ablasının eteğine yapışmış, terter tepiniyor. Gönlünü ettim:

— Gel yavrum, dondurma alayım sana.

Şekûre hanım, sakızı çiğnedi:

Fakat beni imkânı yok yalnız bırakmazlar huylarımı bilirim, Adviyeyi de beraber götür diyecekler.

O da mı tasa? Parmak kadar sübiyanın ne hükmü var ki? Halam sorarsa baldızımın çocuğu derim. Oraya varınca da uyuyuverir.

Kalabalığa karıştık. Büfenin önünde kimseler kalmamış. Razzaki zadenin gevrek sesi işitilmekte:

—Beyler, efendiler, hanımlar! Bardakları, tabakları iade edelim!

O zaman böyle izzetli, ikramlı donanmalarda aldıklarını geri getiren kim? Hepsini aşırmento eden edene. Misafirlere şerbet çıkarmak, iftariye tepsisine dizmek, çilingir sofrasına koymak için bardakları, tabakları, çatalları ceplerine tıkan tümen tümendi.

★

Bedri Kaptana meseleyi çıtlattım. O da Aydede yüzlü Hoşer'le işi pişirmiş «uğurlar olsun!» diyerek, düğün akşamı güveyi eve sokarkan sırtına vurduklarının aynı, iki küreğimin ortasına 3 yumruk indirdi.

-Benimki- artık lâmı cimi yok benimki sayılır- başağrısından, bulantıdan bitik haldeymiş gibi, eli başında, gözleri süzük, mendil ağzında takım taklavatiyle az buçuk konuştuktan sonra uzaktan «hazırım» işaretini etti.

Sevincimden duramıyorum; vücudümün her tarafı tatlı tatlı ürperiyor. Boru değil, muradıma nail oluyorum.

Kucağımda çocuk, kapıdan dışarıya fırladım, dakika geçmeden Şekûrem'de yetişti. Adiviyeciğe dondurma aldım, o, yine özür diledi:

— Üstünüze afiyet nevazilim siz buyurun!

Ben de mazeret gösterdim:

— Fazla terliyim, bu hararetle yersem sesim çatalçatallaşıyor.

(Devamı var)

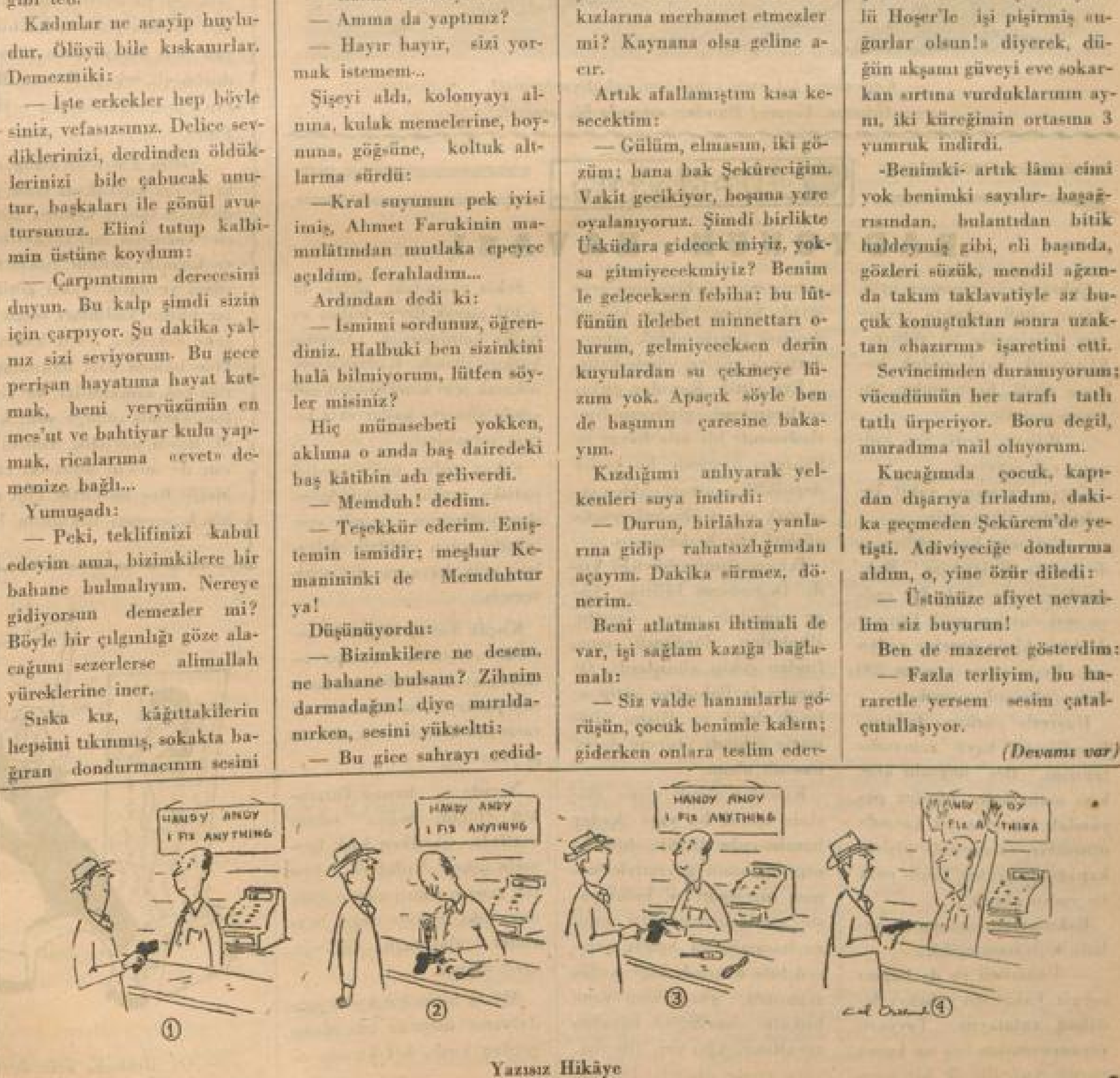

Yazısız Hikâye

— *Kadınlara lâf atan erkekleri yakalıyorlarmış!*
— *Aldırma, boşver! Bundan sonrada biz atarız!..*

İSVİÇREYE MEKTUP

Sana geçen hafta da Dağcılık Klübündeki Tenis maçlarından bahsetmişdim değil mi? Darılma, yine yazım Tenisçilere ait olacak. Ne yazık ki maçlar bitti, burada olup görmeni isterdim. Hakikaten Klüp bizlere bir Tenis ziyafeti çekmiş oldu. Hele Final günü Koşe, Zeki Rızayı ve Ayazpaşalı Bay Coheni büyük bir inkisara düşürmemiş olsaydı belki daha iyi olurdu amma ben kendi hesabıma Von Cramm'ı tuttuğum için neticeden pek memnunum. Ben Tenisin bu dünya çapındaki aslarını Bayan Hayretin evindeki Kokteyl partide yakından gördüm ve konuşmak fırsatını da buldum. Yine mi Bayan Hayret diyeceksin? Ne yaparsın iki gözüm, galiba İstanbulun en mükrim, en müsafirperver kadını Bayan Hayret ki, büyük evinin geniş salonlarına gerek san'atkârları, gerek yerli ve yabancı sporcuları toplıyabiliyor. Yedide başlıyan Kokteyl dokuza kadar devam etti, dans edildi ve ecnebi müsafirlere zurna refakatında Sulukule oyunları gösterildi. Kokteyl Taksim gazinosundaki akşam yemeği ile sona ermiş ve müsafirler bu dâvetten - bilhassa yerli danslardan - pek memnun kalmışlar! Otuz Ağustos gecesi Klübün tertip ettiği Balo bütün hâzırun için büyük bir sürpriz oldu. Çünkü «Kırdar Kupası» maçlarına nihayet Kupa sahibi de Baloda olsun iştirâk edebildi.

Hani Necmi Rıza hiç içki içmezdi? Ne münasebet, o akşam baloda olsaydın da görseydin, hem sigara içdi, hem de duble konyakları sineye indirdi, ha sonra hiç durmadan da dans etti. Necmi Rızanın bu cesareti galiba ağabeyleri yanında olmadığından ileri geliyordu. Sonra şanları şöhretleri de bir yana bırakıp sadece keyiflenmeğe bakdı, Allah versin gözümüz yok değil mi? Eglon da Balodaydı ve elinden bir saniye bile inci tesbihi bırakmadı. Onun bu vefasız hâli bana bir Ceylan şarkısını hatırlattı: «ben o yâre neyledim ki, o yâr benden uzakda gezer».. Klübün en canlı, en faal âzası Bayan Alis akşamın en sükseli kadını idi. Akşamın en düşünceli erkeği Server, Balonun en güzel kadını Nuran Somuncuoğlu; en orjinal kıyafetli erkeği Selim Emre.

Selim Emre «Adam» mecmuasından bir sahife gibi, beyaz kuyruksuz frak, yeşil ipekli popyon ve belinde yeşil ipekli kemer.. Hasan Akevin biblo gibi güzel cici karısının inci takkesine bayıldım. Ah klübün mavi ve kırmızı nankör ışıkları olmasaydı, kadınlar daha güzel ve daha renkli görüneceklerdi, halbuki bu ışıklar bütün kadınları solgun bir hâle koymuş. Baloda genç erkekler, yaşlı kadınlar gibi dedikodu yaptılar, yine baloda bazı hanımlarımız dans meraklısı kocalarını çok kıskandılar, ve yine o gece çok eski bir ahbabım vermiş olduğu yeni kararını adam akıllı perçinledi, haydi hayırlısı. İkisini de çok sevdiğim için, ikisinin de mes'ut olmasını cânı gönülden dilerim. (İzzet Melih Bey bu çiftin kim olduğunu anlıyamıyacak amma kusuruma bakmasın henüz açıklıyamam.)

Fitne Fücur

— *O! Merhaba aziz dostum! Seni-gökte ararken yerde buldum!..*

(Fransız Karikatürü)

Bir dokun...

RADYONUN HAVASI

Çoktandır görüşememiştik. Pazar günü sokakta rastladım. Gözlerinin içi gülüyor. El sıkıştık, hatır sorduk, koluma girdi, heyecandan titreyen sesi ile:

— Bilirim, dedi, Sen radyoyu çok seversin.

Cevap vermeme vakit bırakmadan ilâve etti:

— Gel, seni bize götüreym de radyo dinleteyim. Bak, şimdiye kadar öyle bir radyo sesi duydun mu? Dünyada bizimkinin üzerine radyo yok. Peşin para, tamam 200 lirayı tıkır tıkır saydım.

Hayretle yüzüne baktım. Kendilerini hayli zamandır tanırım. Beş nüfuslu aile, kayı mahallede böğürü payandalı bir evin alt katında otururlar, tencerede pişirip kapağında yerler. Peşin para ile radyo almak!..

Bakışlarımın mânasını anladı, kulağıma eğildi:

— Üzümünü ye de bağını sorma. Fakat sen yabancı değilsin, anlatayım. Tayyare piyangosundan beş on kuruş vurdu da... Büyük bir para değil ha. Ufak bir şey. Bunu yalnız sana söylüyorum, aramızda kalsın. Konu komşu duyarsa zengin olduk zannederler de gözleri içinde kalır.

Eve gittik. Kapıdan girince hayretimi gizliyemedim. Radyonun bir aile hayat ve hissiyatı üzerinde bu kadar değişiklik yapması cidden şaşılacak şey. Gülüşleri, yürüyüşleri bile başkalaşmış.

İki çocuğunun büyüğü kızdı. Doğumunu bilirim. Anne annesinin ısrarı üzerine İlkokulun dördüncü sınıfından çekip almışlardı. Okuyup da Babıâliye kâtip olacak değil ya. Bizim dizimizin dibinde otursun da ev hanımı olsun.

Kızcağız şimdi yirmi ikisinin içinde bu yaşa kadar haminnenin dizinin dibinde oturdu, onun gayretiyle namaz surelerini ve belki yasini şerifi de ezber etti amma ev hanımlığına henüz namzed bile olamadı biçare. Söz aramızda, güzellikten yana hilkatin cimriliğine uğramış zavallıdır. Ağzı var, dili yok, yüzü yerde, kendi halinde bir ev kızı.

Sekiz yaşındaki oğlan da dahil olmak üzere bütün ev halkı haminnenin taassup baskısı altında. Radyoyu eve sokmak için kendisinden müsaade alıncıya kadar akla karayı seçmişler.

Fakat radyo gelip sediri patiska örtülü odanın köşesine yerleşince, içinde sese inkılâp eden elektrik dalgaları evin havasını değiştirivermiş.

Küçük bayan düğmeyi çevirdi, araştırdı, Avrupa istasyonlarının birbirine karışan parazitli homurtuları arasından kıvrak bir kadın sesi yakaladı.

Nerede o, basma fistanının eteğini beline sokup mutfağa girerken kırk besmele çeken Nadidecik? Fistan gene o fistan amma içindeki eski Nadide değil. Sevsinler, alafranga dinliyor, mest oluyor.

Müzik bitinciye kadar sandalyanın üstünde göz süzüp gerdan kırdı, bel kıvırıp o-

Cemal Refik

(Devamı 10 da)

UP

Klübündeki Tenis
? Darılma, yine ya-
ık ki maçlar bitti,
ikaten Klüp bizlere
e Final günü Koşe,
neni büyük bir in-
aha iyi olurdu am-
nın'ı tuttuğum için
nisin bu dünya ça-
ndeki Kokteyl par-
k fırsatını da bul-
eksin? Ne yaparsın
ükrim, en müsafir-
ük evinin geniş sa-
ek yerli ve yabancı
aşlıyan Kokteyl do-
ve ecnebi müsafir-
yunları gösterildi.
am yemeği ile sona
bilhassa yerli dans-
Otuz Ağustos gecesi
hâzurun için büyük
Kupası» maçlarına
ın iştirâk edebildi.
zdi? Ne münasebet,
lin, hem sigara içdi,
adirdi, ha sonra hiç
anın bu cesareti ga-
dan ileri geliyordu.
a bırakıp sadece ke-
imüz yok değil mi?
saniye bile inci tes-
âli bana bir Ceylan
ledim ki, o yâr ben-
ılı, en faal âzası Ba-
n idi. Akşamın en
en güzel kadını Nu-
fetli erkeği Selim

ından bir sahife gi-
kli popyon ve belin-
vin biblo gibi güzel
m. Ah klübün mavi
ydı, kadınlar daha
di, halbuki bu ışık-
le koymuş. Baloda
dedikodu yaptılar,
ns meraklısı kocala-
e çok eski bir ahba-
dam akıllı perçinle-
sevdiğim için, ikisi-
lden dilerim. (İzzet
anlıyamıyacak am-
klıyamam.)

Fitne Fücur

...ni-gökte ararken yerde

(Fransız Karikatürü)

ESKİ ŞİKÂYETLER!

Dünyada nasibin sitemü
cevr ise ey dil
Ahbâbin eder anı da
a'daya ne hacet
Şeyhülislâm Yahya

Bâisi şekva sana hüznü
umumidir Kemal
Kendi derdi gönlümün
billâh gelmez yadıma
Namık Kemal

Ahibbâ şivei yağmada
mebhut eder a'dayı
Avni

Mizâna vur görüştüğün
ahbabı elhazer!
Mevresi Kadim

Gâhi muhakkarı cühelâ
şairi beliğ
Gâhi müsahhari hümeka
fazılı edip
Ziya Paşa

Bedbaht ona derlerki
elinde cühelânın
Kahrolmak için kesbi
kemalü hüner eyler

★

Reva mı ki kalayım ehli
cehl elinde esir
Şinasi

O tehidest ki rüşvet vermez
Kadı davacıya nöbet vermez
İstese dâyini medyun çıkarır
İstese müflisi Karun çıkarır
Nabi

Muhtekirler belâsıdır bu belâ
Osman Taib

Bir maslahat görülmez idi
rüşvet olmasa
Nabi

SIRAT KÖPRÜSÜ!..

İstanbul'un eski hususiyetleri:

Bıldırcın Mevsimi

İstanbulun bir takım hoş ve lüzumlu hususiyetleri vardı ki, zamanla kaybolmasına acımaktan kendimi alamıyorum. Meselâ şu bıldırcın mevsiminde hiç ihmal etmez, öğle üzeri Galatanın Tünel tarafındaki yan sokaklarından birine sapar, camekânı bile olmıyan avlumsu loş bir yere girerdim.

Burası müşterilerine yalnız av eti ve Kıbrıs şarabı veren bir dükkândı: Cenevizler zamanından kalma tonoz binanın kemerleri ve sütunları, kaba tahta masalarla iskemleler, hele şişe dizilmiş kuşların ortaya konmuş geniş saç mangallarda çömelmiş ahçılar tarafından çevrilmesi, duman ve kızarmış et kokusu, hepsi o yere asırlar öncesi acayip bir manzara verirdi.

Kendimi «Üç silâhşorlar» devrinde yolculuk ederken «auberge» denilen yemekli hanlardan birine inmiş, belinde meç, çenesinde bir tutam keçi sakalı, iri bıyıklı ve bukle bukle saçlı bir er sanacağım gelirdi. Damak zevkine bir de hayal tadı karışırdı.

Bıldırcın o av etlerindendir ki kırda yahut böyle bir dükkânda, külfetsizce ve çatalsız bıçaksız yenirse insanı büsbütün tatlı gelir: kemiklerini çıtırdatarak ve dişlerle sıyırarak elle yemesinde bam başka bir lezzet vardır: göz önünde pişmesi de hemen hemen şarttır. Böyle olunca kaba bardağa konmuş taze kırmızı şarap ona pek uygun bir yardımcı olur.

Bıldırcın lüks lokantada, parmaklar sürünmeden ve çatalla tutup kemiklerini zor belâ bıçakla ayırarak yemek, en iyi taraflarını yiyemeyip tabakta bırakmak hem azaptır, hem de günahtır. Ne yazık ki artık Galatada o dükkânlar yok.

Balıkpazarında da müşterisine yalnız taze balık tavası ve ıskarası yediren, reçine şarabı içiren ahçılar da kalmadı. Kalmış olanlar ise girilir şekilden çıktı; eskiden her seviyede adamın irkilmeden, fazla yadırgamadan oturabileceği bu yerlere yemek meraklısı temiz müşterilerin uğraması kimsenin tenkidine uğramazdı.

Uğramak şöyle dursun, öylesi «ağzının tadını bilen adam» diye takdirle anılırdı. Gene şu mevsimde taze şarapla sucuk yemek için yayan veya atla Bakkalköyüne, Kalitaryaya, civar köylere gitmek âdet değil miydi?

Eski İstanbullu o gibi mevsim fırsatlarını kaçırmağı istemezdi. Zira asıl İstanbullu göz ve damak zevki için zahmete katlanmağı, fedakârlık yapmağı, memleketinin hususiyetlerini yaşatmayı bilen adama denirdi.

Reha

LİNÇ EDİLMEK İSTERSENİZ....

.... Rusyada hürriyetten bahsediniz.

.... Fener stadında Galatasarayın galip geleceğinden bahsediniz.

.... Suriyede Mareşal Hüsnü Zaimin iyiliğinden bahsediniz.

.... Yunanistanda, Türk takımının galip geleceği bir maçta hakem durunuz.

—«o»—

SAFMIŞ

— Bizim Ahmet çok saf bir adamdır. Onun için...

.... Halk partisinin, geçen seferki seçimlere fesat karıştırmadığı hususundaki sözlerine inanmaktadır.

.... Demokratlar iktidarı ele alırsa Türkiyenin refah ve ucuzluğa kavuşacağına inanmaktadır.

.... Bulgar dostluğuna inanmaktadır.

.... Kuryemiz Fuat Güzaltanın Rusyadan dönerken intihar ettiğine inanmaktadır.

.... Rusyada herkesin hür olduğuna inanmaktadır.

— Öyleyse saf değil budalayımış.

—«o»—

ONA MAHSUS DEĞİLMİŞ

Geçenlerde Hürriyet Matbaası bir yangın tehlikesi atlatmıştı. Geçmiş olsun'a giden arkadaşlara hasisliği ile nam almış olan biri:

— Verilecek sadakamız varmış demesi üzerine Hikmet Bil:

— Yo! O size mahsus değil beyim, dedi.

ŞEHIRDEN NOTLAR

İstanbulun Terbiyesi

Acaba eski mânasile İstanbullu bugün İstanbulda kaçta kaç nispetinde kaldı?

İstanbullu vaktile İstanbulda uzun zamandan beri yerleşmiş, şehre mahsus tavır ve terbiyeyi sindirmiş ailelerin çocuğuydu.

İstanbullular pek nadir sebeplerle şehirlerinden ayrılırlar, etrafa dağılırlardı: başka yerlerden gelenler de gene nadir olarak burada kalırlardı. Kalınca da İstanbul terbiyesinin üstünlüğünü kabul ettiklerinden ona uymağa, nazik olmağa çalışırlardı. Hayat şartları değişti. Artık İstanbulda tam mânasile İstanbullu azalmıştır. Meselâ pek eski bir İstanbullu aileye mensup olan benim akrabamdan çoğu şimdi Ankaradadır. Tanıdığım hemşeri aileler de aynı vaziyette bulunuyor.

Şehrimiz, kendinden kopup gidenlerle yerlerine dışarıdan gelenler yüzünden hususiyetini, hususî çehresini ve tavrını tabiatile kaybetmiştir: servet ve mülk de aynı sebeplerle eski İstanbullu elinden çıkarak başka vatandaşlara geçmiştir.

İstanbul şimdilik tam şekilde yerleşmiş, zamanla istikrar bulmuş ve bir hususiyet almış halkın şehri sayılamaz. Bu sebepledir ki, artık orada eski güzeli aramak boştur.

Yeni icaplarla bugün her tarafa dağılmış olan bu eski terbiye İstanbula havasından ve suyundan değil, asırların törpüleyip inceltmesinden geliyordu.

İstanbul halkı, Meşrutiyetten önceleri, hele Rumeliden göçmen akınları başlamadığı devirlerde daha yerleşmiş, kararlı bir halde bulunuyordu; öyle olduğu için de İstanbul lehçesi çok duru, pek ziyade mahallî idi. Ama semt semt farklar, ayrılıklar gösterirdi.

Bu ayrılığın asıl sebebini vaktile şehrimize Anadolunun veya başka bölgenin bir belli kasabasından geniş ölçüde insan çekip hepsini bir arada bir mahalleye yerleştirmekte aramalıdır. Meselâ Aksaray ahalisi Konya Aksarayından getirtilmişti. Karaman da böyledir. Tophane semtine Sinop ve Samsun ahalisi, Bursalılar Eyübe, Arnavutlar Silivrikapısına göç ettirildi. Daha bir çok misaller vardır. Gelenler toplu bulunduklarından — zamanla İstanbul şivesine uydukları halde — bir çok hususî kelimelerle tâbirleri muhafaza ettiler.

Neticede meselâ bir mahalle halkı geçen yıl mânasına «bıldır» ı kullandığı halde bir başkası o sözü az çok yadırgardı. Telâffuz farkları ise çok daha gelirgindi: yalnız mahalleden mahalleye değil; aileden aileye değişirdi.

Meselâ «marul» sözünü İstanbullu bir gelin ile ayrı aileden güvey epeyce farkla söyleşirlerdi. Okur yazarla ümmi lehçesi de hesaba katılmalı: Baba «mehkeme» der, ana «mahkehe» den ayrılmazdı.

Bütün bunlar öyle olmakla beraber esasta bir İstanbul lehçesi vardı ki, dört kelime konuşunca hemen hükmünü verdirirdi.

Yangınlar son devrede koca mahalleleri silip süpürdükten ve ahalisini dört bir tarafa dağıttıktan sonra lehçede mahalle çeşnisi kayboldu: göçmen akınları da asıl umumî İstanbul lehçesini «tağşiş» ederek artık şehrimizde İstanbulca konuşan hemen hemen bir kaç bin aileden ibaret kaldı.

Yazı diline yerleşmiş olan İstanbul lehçesini de dil inkılâbı şaşırttığından bugün, dünkü pürüzsüz İstanbullu konuşması aransa da bulunamaz. Şimdi eskisine benzemiyen bir yeni İstanbul lehçesi yeşeriyor. Zamanla mevcudun gene de en tatlısı olacağına şüphem yok, inanalım.

R. H. K.

Sayın Milletvekili MAŞU

Yazan: ANDRE DÂL

No. 16

VII ci Kısım

Muhavereli birinci ders (Berlitz sistemine göre)

— Lütfen Mösyö Leon'un salonu?

— İlk katta Mösyö, 17 numaralı salon! Söylesene Ernest! Löblankenin ziyafeti 17 numarada değil mi?

— Evet... 17 de...

— Mösyö Leon'un salonu değil mi?

— Evet Mösyö.. Fakat biz işin içyüzünü biliyoruz... Bu mösyöler verdikleri müsteat isimlerle herşeyi karmakarışık ederler. Geçen akşam sekiz müşterimizin de ismi Leon'du.

— Hey Liz! Mösyönün paltosuyla, şapkasını alsana!...

— İşte vestiyer numaranız Mösyö!

— Salonda kalabalık var mı acaba?

— Sadece küçük bir kadınla, bir mösyö zannederim.

— Tak... Tak..

— Buyurun!

— Pardon mösyö!.. Ben Overn milletvekili Andre Lüsyen Maşu'yum... Reis tarafından dâvet edilmiştim.

— Memnun oldum mösyö! Bendeniz Ob senatörü Vilo...

— Memnun oldum..

— Bu çırılçıplak böcekte Mart'tır. Baba gibi sevdiğim bir küçük dost...

— Sen ahlâksız bir babasın kikiciğim!.. Mösyöye benim Foli Berjer'den olduğumu söylesene!

— Matmazel! Reis hâlâ gelmedi mi?

— O mu? Saat 9 dan önce beklemeyiniz... Komedi Fransez'den Lor Brinyi ile geleceğini tahmin ediyorum. Anladınız ya!... Giyinecekler, soyunacaklar, tekrar giyinecekler.. Bu işler için epey zaman lâzım... Ve sonra da limuzinlerinde kucaklaşmaktan kıpkırmızı çıkagelirler. Beş senedenberi bu böyle sürüp gidiyor.

Biliyor musunuz? Lor'un Komedi Fransez'deki mevkiini reis temin etmiştir. Bunun içinde etrafında dört dönülmeyi hakketti tabii... Fakat sen beni ne zaman oraya sokacaksın dostum?

— Sen ne zaman... Sana ne söylediğimi biliyorsun ya!...

— Oh!.. Ammada ahlâksızsın! Seçmenlerine bunu anlatmak için derhal trene binip Ob'a gideceğim.

— Tak... Tak...

— Giriniz... Oo... Sen misin azizim Boşali? Nasılsın? Sana yeni Overn milletvekili Andre Lüsyen Maşu'yu takdim ederim... Bu da finans krallarından M. Boşali... Franko Metropoliten bankasından...

— Memnun oldum!..

— Ben de mösyö! Müthiş bir mıntıkayı temsil ediyorsunuz... Orada çok istifadeli bir şellâle işi var... Bundan birgün bahsederiz değil mi? Bir akşam Villa Sait'te muhakkak sizi bekleriz.

— Benim küçük kokocuklarım! Boyuna işlerinizden bahsedip bizi atlatmaya kalkışmayın! Para meselelerinden fena halde sinirleniyorum!

— Yaa! Sana da verilirse yine canın sıkılır mı?

— Tabii... Löblanke daha gelmedi mi?

— Brinyi ile gelecek herhalde!..

— Sizi temin ederim ki onunla gelmiyecek... Brinyi'nin Vader'le yattığını bilmiyor musunuz?

— Kendinden de 15 yaş küçük...

— Hem iki gündenberi de Vader dehşetli kıskanç olmuya başladı...

— Yok canım?

— Evet... Evvelki gün locada adamakıllı kavga ettiler. Dö Şambrol'da oradaydı... Küçük Narol'u baştan çıkardıktan sonra her akşam geliyor.

— Aah!.. Ben onun bu gibi huyları olduğunu bilmiyordum!

— Zaten o onları gizlemiyor ki... Mart'a baksana!... Fazilet çiçeği bunlardan hiç bir şey anlamadı galiba...

— Azizim Vilo! Onu yeniden yetiştirmeli. O kadar saf ki...

— Sizin önünüzde de başlıyamam ya!

— Sanki sende sıkılacak yüz varda! Takside başlamıştın ya! Hattâ opera meydanındaki atlı polis bile gülmekten kırılmıştı...

— Ah, ah! yavaş yavaş bütün foyalar ortaya çıkıyor!

— Azizim Maşu! Daha ilk tanıştığımız gece, hakkımda ne fena intibalar ediniyorsunuz! Bu edepsiz kızın söyledikleri baştan aşağı yalan Ah! dikkat!.. Reisin sesini işitiyorum galiba... Merhaba dostum nasılsın?

— Delirmek işten değil yahu! İnsan ne kadar acele etse yine de... Maşu beni affedecek misiniz? Ötekiler bilirler... İnsanı sersemleten bu hayata alışkındır onlar... Muhakkak mutat zamandan iki saat sonra gelmeyi itiyat edinmişlerdir.. Haydi bakalım yemeğe! Lor Brinyi, Andre Lüsyen Maşu: sizi birbirinize takdim ederim!

— Matmazel!

— Mösyö!

— Haydi masaya! Siz buraya, sen oraya! Küçük Mart sen nasılsın?

— Küçük Mart açlıktan ölüyor...

— Şimdi yemek yiyecek! Edvard! Yemekleri getirin! Bu çok sade bir akşam yemeği dostlarım: tereyağlı alabalığı, piliç kızartması, mantarlı enginar ve eski şarap... Lor böyle suratını asma bakalım!... Yalnız değiliz... Bunu benim için sakla. Boşali ne var, ne yok? Petroller ne olacak?

— Satın!

— Yarın mı?

— Eğer müşterisini bulursanız hemen bu akşam.. Ah! epeyce istifade ettin bu işten.. Brinyi senin de petrolün var mı?

— Fazla değil! Geçen Salı satmıştım...

— Raton'un tevkif edildiğini biliyor musunuz? 18 milyon dolandırmış!

— İdare meclisinde mümessillerimiz var mı?

— Üç tane!... Fakat sabun pahalı değil! Temize çıkabilecekler....

— Matmazel Brinyi! Sizde ne var, ne yok?

— Hiç birşey... Dalavereler, dolaplar, saman altından su yürütmeler.. Ben de bugünler de turneye çıkacağım!

— Vader'le beraber mi?

— Vader'le tabii... Hepiniz pis pis neye sırıtıyorsunuz? Temsil vereceğiz...

— «Kapriscimi?

— Löblanke'ciğim! Sen bugün celseye girmedin galiba! Serapa zekâsın!...

(Devamı var)

Manzum Tarih:

İKİNCİ ABDULHAMİD

Ey marşı kadar vehmi de en namlı hükümdar,
Ey lütfu kadar, kahrı da in'amlı hükümdar.

* * *

Devletlü baban, genç iken ölmüştü veremden.
İşret ve sefahetle bu malûm idi zaten..
İrsen pederinden sinir a'razını kaptın,
Ömrünce kuruntuyla müvesvisliğe taptın.
Amcan yıkılır mıydı? Fakat yıktı Ser'asker.
Bir kaç paşa olmuştu, bu da'vada beraber..
Bir hamlede onbeş senelik şa'şaa söndü,
Dehrin yüzü sultan olacak kimseye döndü.
Olmaz şey olurmuş, kötü şey bahta çıkınca.
Çıldırdı MURAT, havlederek tahta çıkınca..
Kastetti aziz canına kahrından AZİZ HÂN,
Ardından onun, ağlamadık kalmadı bir can..
İstanbul'u bir ÇERKES HASAN verdi telâşa,
Eylerdin olan şeyleri dikkatle temâşa.
Etrafı saran manzara, korkunç ve hazindi,
Bunlar bozuk a'sabına tokmak gibi indi..
Gelmişti sıran, ortada sandaliye boştu,
Kanun-u Esasî ile MİTHAT sana koştu..
Başkaydı hava, DOKSANÜÇ'ün kan kokusunda.
Hân oldun Ağustos ayının ONDOKUZ'unda..

* * *

Rus harbi, büyük tehlükeler açtı bu yurda,
Can verdi ne arslan, ne civanlar bu uğurda.
Düşman TUNA'dan geçti, sukut etti EDİRNE,
OSMAN PAŞA bir harika, destandı PLEVNE..
MUHTAR PAŞA, tarihe zafername yazandı,
Gaziliği KAFKAS'ta kılınçıyla kazandı..
MOSKOF kapıdayken, yeni bir hâdise oldu,
Seksen mütehevvir, ÇIRAĞAN semtine doldu.
MECNUN'u SÜAVİ, edip iclâsa tesaddi
Az kaldı makamdan seni mahrum edecekti...
Ussatı, muhafız HASAN'ın bertaraf etti,
Vehmin bu tearruzla körüklenmeğe yetti,
Bir müstebit oldun, SARAY'ın keyfi de kaçtı,
Jurnalcılar evhamına yelkenleri açtı,
Binlerce tufeyli olarak bende-i hâsın,
Günden güne sıklaştı bu zümreyle temasın..
Oynarsa kuruntunla eğer sadr-ı meâli,
MİTHAT PAŞA da olsa muhakkaktı zevâli...
Denseydi seza, cümle iradâtına Kanun,
ALİ KAPI'dan üst idi MABEYN-İ HÜMAYUN...
YILDIZ'dan idarenle mesalih sağılırdı,
Mansıp ve nişanlar mütemadi dağılırdı,
Karşında MUŞİRAN, VÜZERA secde ederdi,
Teb'an sana alkış tutarak ÇOK YAŞA derdi...
Sayende Mearifle Sınayi ve Ticaret,
Adliyye, Ziraat daha kaç türlü Nezaret,
Erbabına tevdi olunup, buldu teali,
Memnundu vilâyet ve kazalarda ehali...
Mektepler açıp millete irfan aşılardın,
Her bendeni ihsan ile perverde kılardın,
Can korkusu yaptıkça fakat, sertleşiyordun,
Her tehlükeden sonra cesaretleşiyordun...
Bir lâhza teahhur, seni kurtardı ölümden,
Bir bomba atılmıştı, ne temkinli idin sen...

* * *

Kurnaz ve yamandın, diyecek yoktu zekâna,
Parmaklar ısırttın, OTUZÜÇ YIL bu cihana...
İNGİLTERE, ALMANYA, AVUSTURYA, FRANSA,
Bunlarla eğer, Devlet için mes'ele çıksa,
EDVARD ile VİLHELM ile mutlak ki dakordun,
Kan dökmiyerek gaileden sıyrılıyordun...
BALKAN'daki DEVLET'ler oyuncaktı elinde,
Devrinde ziyan görmedi, DEVLET RUMELİNDE...
Bir gün, sana haz verdi MANASTIR'daki savlet,
Nefyetmiş idin, eyledi MEŞRUTİYET avdet...
ONTEMMUZ'u bayram taaştıp halka CEMİYYET,
Bahşetti, (TERAKKİ) ile tedris-i hamiyyet,
Her yerde UHUVVET ve MÜSAVAT sözü vardı,
Çok sürmeden İstanbul'u bir hâile sardı,
(VOLKAN) cıların kaşları hiddetle çatıldı,
Asî mütaassıplara asker de katıldı,
Kin vardı ŞERİATÇI'ların hınçlı sesinde,
Kan gövdeyi bulmuştu o MART bâdiresinde...
Âsileri kahreylemek oldukça güç işti,
Lâkin, HAREKET ORDUSU imdada yetişti,
İsyanda elin yoktu, fakat MECLİS-İ MİLLİ
Haksızca kabul etti, bir isnad-ı muhali,
Hal' maddesi bir lokma olup düştü her ağza,
Düçar-ı sükûtum oldu, YAZIKTIR diyen ÂZA...
FETVA da kararlaştırılan şerh ile çıktı,
Devrinde (SAİT) ettiğin ödem seni yıktı...

* * *

Ey Marşı kadar vehmi de en namlı hükümdar,
Ey lütfu kadar, kahrı da in'amlı hükümdar,
Kadrin ölüm ânında cenazende belirdi,
Na'şın, İYİ İNSAN OLARAK, toprağa girdi...

Ali Hâdi OKAN

Yazısız Karikatür

Aklımda kalanlar

CEMİYET HAYATI

Taksilerde ve dolmuşlarda bay şoförler yârsiz hem yaversiz kaldılar. Çünkü şayanı teşekkürdür karar vermişler çırılçıplak arabaları işgal eden ve halkı izac eden çığırtkanları yani bay muavinleri şoförlere arkadaşlıktan men etmişler. Kazara mı diyelim bilmem ne diyelim pek isabet etmişler. Zira iktifak ile kabul olunmuştu o manzara çok çirkindi hattâ çok korkunçtu. Fakat yalnız ve çığırtkansız kalan şoförlerin bazılarında yine çıplaklık arzı didar etmekte devam ediyor. Unutmadan hemen söylemeliyim gördüklerime nazaran şu muavin işi dahi kara borsaya doğru kayıyor. Yüzde yirmi yirmibeş kadarı yani devlet otoritesine hürmet ve riayet göstermeyi bilmeyen bir kaç aptalı halâ yârı ile veya yaveri ile dolaşmakta ısrar ediyor. Alâkadarların bu lâubaliliğe müsaade etmiyeceklerini lâzım gelenlere kuvvetli emirler vereceklerini hattâ avrupanın bir çok yerlerinde yapıldığı gibi kaçakçıların gözden kaçmamasını temin için emniyet ettikleri dostlarından bu gibilerin araba numaralarının işaret ve ihbar edilmesini istemesini ümit etmekle müteselli oluyoruz. Ejnebilerde ve gelip geçen seyyah dostlarından topladığım intiba ile tekrar ve ısrar ediyorum seyrü seferin bahusus taksiler derbederlerliğinin multaka kökünden kazınması ve şehrimizin şerefine yakışır bir eda verilmesi hele verilen emirlerin arkası bırakılmıyarak daima kontrol edilmesi inadındayım. Bu yazıları yazarken en lüzumlu bir saatte meselâ Nişantaşı gibi mahallerin muayyen olan noktasında seyrü sefer memurlarının yerinde bulunmadığını bazan da bir kenara çekilip bir ahpap ile konuştuğunu hasılı işine bakmadığını görüyorum. Geçen akşam yerinde memurun bulunmaması sayesinde Nişantaşı Tramvay durağı meydanı bir kıyamet gününe benzemişti. Çünkü bir kaç ay evvele kadar otobüs durağında gazetelerimizi satan çocuk nasılsa şoför olmuş arabasını sokağın ortasında bırakmış bir tarafa sıvışmıştı. Daha buna benzer neler ve neler..

Semih Mümtaz S.

— *Ufukta ne bir ağaç, ne de bir fener direği görünüyor.. Bu çöl hakikaten pek korkunç!..*

(Fransız Karikatürü)

MUZİK VE BİZDE CAZ

«Muzik ruhun gıdasıdır» derler. Çok doğru söylemişler. Ondaki tatlı ahenk, menşeini keşfedemediğimiz ürpertici zevki bir kül halinde bizlere tattırır. Bu sihirli ses dalgaları ruhumuza çarpınca bizi, bazan tatlı hayallerle dolu olarak düşünmeğe sevkeder; bazan da coşturur. Eskiden beri muziğin vücudü besleyen maddî vasıtalar kadar hattâ onlardan daha elzem olarak insanlar tarafından arzu edildiği malûmdur. Nasıl ki, bazı âlimler, bazı filozoflar ilim ve felsefe uğrunda günlerce aç kalmış, senelerce perişan uğraşmış, sefilâne bir hayat sürmüşlerse: Bazı muzisyenler de birçok yokluklara katlanmışlardır. Buna sebep de muziğin cazip ve bedii olan manevî varlığı ve ruhlardaki tatlı tesiridir.

Muziğin sihirli zevkini tatmak, sadece fiilen muzikle uğraşmak değildir. Dinlemek, dinledikçe düşünmek ve coşmak da başlıbaşına bir zevktir.

Bugün bizi düşündüren, bir klâsik muziğin yanında âlemde dolaşan seyyarelerden herhangi biri kadar küçük kalan Caz muziği gitgide ehemmiyet kazanmağa başlamaktadır. O kadar ki, Amerikalılar caz muziğine daha çok rağbet etmektedirler. Zencilerin malı olan caz muziğinin kulakta hoş âkisler bırakan, tatlı ve coşkun nağmeleri, ruhun derinliklerine kadar nüfuz ediyor ve insanı coşturuyorda biz niçin ona lâyık olduğu ehemmiyeti vermiyoruz. Bugün her bakımdan ilerlemiş bulunan Amerikalılar, zencileri kendilerinden ayırdıkları ve onlara hiç kıymet vermedikleri halde onların an'anevî havalarını benimsemişlerdir. Buna da sebep; tatlı nağmelerin vücutte husule getirdiği hareket ve dolayısiyle vücud için bir nevi spor yapmağa teşvik vasıtası olmasıdır. Mükemmel bir caz orkestrasının, insanı coşturan çılgınca temposu yahut gayet ağır hareket temin eden ağır (slov) temposu ile husule gelen tatlı nağmelerini dinliyen bir insanın ayağını tempoya uydurmadan durması mümkün müdür?

Bu hareketli muzik, bazan o kadar ağır ve tatlı oluyor ki; insanın ruhunun ve vücudünün eş adımlarla yürür gibi, birbirine uygun bir şekilde hissettiği ve hareket ettiği görülüyor. Bazan da insanı, en cevval ve kıvrak hareketleri yapmaya sevkediyor. Gerek ruh ve gerek gerçek vücut bakımından faydalı olan caz muziğine niçin hakkı olan bir ehemmiyet verilmiyor. Gerçi bazı gençler arasında caza ehemmiyet verenler var ise de bu kâfi değildir. Gayemiz: âmiyane tâbiriyle, kurukuruya sevmek ve ehemmiyet vermek değil, memleketimizde de tam teşekküllü büyük caz orkestraları teşkil etmektir. Meselâ; bir Voodi Hermann, bir Kant beyzi, bir Hery Ceymis, bir Xavier Cugat, bir Tomy Darsey orkestrası kadar yüksek orkestralar teşkil etmek lâzımdır.

Şüphesiz ki; memleketimizde birçok kabiliyetli sanatkârlarımız vardır. Fakat orkestra yok. Ankara radyosundan dinlemekte olduğumuz plâklarla caz muziği de bizleri bıktırdı. Onun yerine değerli sanatkârlardan müteşekkil orkestraları dinlesek ve caz muziğinin hakiki zevkini tadarsak daha iyi olur zannederim. Eminimki, o zaman, pişirdiği yemeği herkesten daha zevkle yiyen kimse kadar zevk duyarız.

Tecrübe yayımları ile bizlere yeni elemanları tanıtmaya çalışan İstanbul radyosundan, bunu bizlere temin edeceğini ümit ederiz.

Maksadımız, Gazino - larda ve diğer eğlence yerlerindeki dinlediğimiz uydurma cazlar yerine, tam teşekküllü, hakikî kıymeti hai. olan sanatkâr orkestralara mâlik olmaktır. Bizde, bu orkestraları kuracak elemanlar ve kabiliyetler mevcuttur. Fakat iş onu bulup çıkarmaktır.

Recai Akoy

— *Bu çalan foksmu, vals mı, yoksa samba mı?..*
— *Bilmem, şimdi dansedelim de sonra sorarız...*

(Fransız Karikatürü)

DAMADA AİT DEĞİLMİŞ

Gazeteci arkadaşlarımızdan F.. nin evine göndermeğe başladığımız Aydede'nin kuşağında pek muhterem F... beyefendiye ibaresi yazılıydı. İlk Aydede'yi götüren yeni posta müvezzii kapıyı açan F... nin kayınvaldesine:

— F.. beyefendi burada mı oturuyor diye sorarak Aydede'yi uzatır.

Kayın valde gazetenin kuşağını okuduktan sonra müvezzie uzatarak:

— Vallahi, bilmem ki pek bu bizim damat değil galiba cevabını verir ve ertesi günü Aydede «gösterilen adreste böyle bir kimse yoktur» şerhile iade olundu.

— *Çok korkuyorum, hiç antrenmanım yok!*

(Fransız Karikatürü)

RADYONUN HAVASI

(Baştarafı 6 da)

muz oynattı: arasıra fazla coştu, bizim de duyabileceğimiz bir ses tonu ile radyoya iştirak etti, ve sonra, tedansanlı salonların bîperva bir mesti nazı edasile kırıtarak bana döndü:

— Parça çok enfesti, bayıldım.

Başımla tasdik işareti yaparken içimden:

— Evet, dedim. Ben de senin şu haline bayıldım!.

İstasyon değiştirdi, caz buldu. Yerinden kalkıp evvelâ sandalyaya saldırdı, sonra sekiz yaşındaki kardeşinin omuzlarından tutup odanın ortasına götürdü. Zeki çocuklardır. Dansı, mahalle arasındaki Açık Hava Sinemasında seyredek öğrenmişler, evde analarına, babalarına da talim etmişler. İki kardeş kıvrılarak dönerlerken baba da kalktı, hayanın önüne dikilip boyun kırdı.

Çiftlerin fırıl dönüşlerini seyrederken düşünüyorum:

— Alafranga müziğe; «kulak tırmalayıcı gürültü» dansa: «ahlâk katili zehir» diyen Bay Macid kulaklarını gürültüye alıştırmış, ahlâk zehirinin panzehirini bulmuş yüzündeki ezili kötümserlik hatları da silinmiş. Her fırsatta hayatın kahırlarından dert yanan bayan da saadet tılsımını ele geçirmiş.

Karşımda neş'e içinde döndüler, döndüler...

Dans faslından sonra haminnede yanımıza geldi. Kendisini bildim bileli kaş üstünden çene ucuna kadar yüzüne serilen yaşmağı sıyırmış, lâcivert başörtüsünü kınalı saç yumağının üstünden dolayıp ensesinden düğüm çalmış.

Evvelâ hatırını, sonra fikrini sordum:

— Nasıl, radyodan memnun musunuz, teyze hanım?

Yüzünde tereddüt işmiizazları belirdi. Boyun büktü, dudak kıvırdı:

— Bilmem ki.. Şey oluyor. Arabistan diyarının çalgıları hoşuma gidiyor. Eski demleri hatırlıyorum. Hey gidi günler hey! Rahmet efendi zaptiye kolağası iken oraları da dolaşmıştık. Şimdi, Arap çalgılarını dinlerken gençliğim gözümün önüne geliyor. Ne yaparsın, hayal de bir muraddır.

Yüzünün çizgileri değişti, başı ile red işareti yaptı:

— Frengistanın gürültülerinden, cazırtılarından hiç bir şey anlamıyorum, dinlerken başım tutuyor, odama kaçıyorum. Neylersin, ondan da çocuklar hoşlanıyorlar. Çok görülmezki. Gençlik böyledir. İster tabii. Kutunun içinde kırkbin dilden lâf ediliyor. kırkbin çeşit çalgı çalınıyor. Herkes kendi canının çektiğini dinliyor.

Gülümsiyerek eliyle havada bir daire çizdi:

— İşte geldik, işte gidiyoruz. Fani dünyanın gamı, kasaveti bitmiyor. Biraz da ferahlık lâzım.

Radyonun, evi kaplıyan neş'eli havası beni de sardı, geç vakte kadar oturduk.

Cemal Refik

DOKUZ EYLÜL

Yanıyorduk, ona hasret çekerek herbirimiz:
Dokuz Eylül günü kurtuldu güzel İzmirimiz...
Neş'eden, coştu, köpüklendi o masmâvi deniz:
Dokuz Eylül günü kurtuldu güzel İzmirimiz...

Tez kapansın diye heran kanayan içli yara,
Vermedik azmimizin şevkine bir lâhza ara.-
Diyemezler bize mahcûru vatan, bahtı kara:
Dokuz Eylül günü kurtuldu güzel İzmirimiz...

Tanrının verdiği nusret ile her Türk neferi
Aştı kartal gibi bir hamlede bin bir siperi...
Suya aksetti yanan süngülerin gölgeleri
Dokuz Eylül günü kurtuldu güzel İzmirimiz...

Bu mukaddes günü her Türk bilerek yâdetsin;
Yâdedip gönlünü şâdetmeyi mütâdetsin..
Bilmeyen varsa, bilenler onu irşâdetsin:
Dokuz Eylül günü kurtuldu güzel İzmirimiz...

Necdet Atılgan

— Ben olsaydım oltayı şuraya atardım!..

ÖYLE BİRİSİNİ TANIDIM Kİ..

.... Ankara radyosunu dinlerdi (Zevk sahibi değildi.)

.... Kışın havalar bozuk gittikçe bayram yapardı (kömürcü idi).

.... Kasaplık hayvan ihracatı haberlerini dört gözle beklerdi (Celep idi)

.... Kızıl cennetten kaçmağa teşebbüs etmiyordu (kör, topal, sağır ve dilsizdi.)

Sarhoş — Vay canına! Yatağımı ıslatmışım.

«Fransız Karikatürü»

DÜŞÜNCELER

— Allah, pazar gününü insanlar dinlensin diye yarattı.

— Biz de resmî daireleri, pazar günleri yorulan memurlar dinlensin diye yarattık.

★

— Futbol mevsimi başlıyor

— Pankreas güreşleri başlıyor desene.

★

— Memur kime derler?

— Kadın ise, dairede yün örüp tuvalet yapanlara: erkek ise iş saatlerinde gazete okuyanlara denir.

— Eyvahlar olsun!.. Saatla denize girmişim!

BALIK KAVAĞA ÇIKARSA....

Kasaplar koyun etini 45 kuruştan satarlar.

Şekerin kilosu 36 kuruşa iner.

Türkiyede karaborsa fiatları akborsadan ucuz olur.

Her zaman tramvay ve otobüslerde oturacak yer bulunur.

Ekmekler has ve pişkin olur.

Seyirciler stadlarda küfretmez.

Polisin yaptığı silâh aramalarında bir tek bıçak ve tabanca bulunmaz.

YEVMİ GAZETE VE MECMUA ÇIKARTMAK İSTEYENLERE BÜYÜK BİR FIRSAT

Her türlü yüksek baskılı gazete ve mecmua basmağa elverişli saatte 3500 baskı yapabilen rotatif randımanlı ve halen işler bir vaziyette 70×100 eb'adında çift kazanlı Augusburg Alman baskı makinesi maktuen 30 bin liraya satılıktır.

Müracaat :

Cağaloğlu Türbedar sokak No. 18 Akca Matbaası
Telefon: 25332

SAYIKLARMIŞ

Hanım — Eski hizmetçimiz hakkında fikirlerimi sordular, bende, biraz tenbel ve dikkatsiz olduğunu söyledim.

Kocası — Gece sayıkladığını da söyleseydin.

Hanım!!!!

KOLEKSİYON YAPTIRACAKLARA

Gazetemizi ciltletmek isteyen muhterem okuyucularımızın bundan böyle doğrudan doğruya aşağıdaki adrese müracaat etmelerini rica eyleriz:

(VATAN) Mücellithanesi Aşır Efendi Caddesi (Postahane arkası) No: 7

KESTANE GİBİ

Volter'in yazılarından biri sansür tarafından tehlikeli görülmüş ve yakılmasına karar verilmiş. Bunu haber alan mütefekkir:

— Çok güzel! demiş. Benim yazılarım kavruldukça daha fazla rağbet bulur.

HİKÂYE

Hava Parası

Yazan: Nedim Raif.

«.... İşte böyle şekerim. Ailem kıskanç ve mutaassıptır, hiç bir yere çıkmamda mümkün değildir, bu yüzden sizinle karşılıklı görüşmemiz kaabil olamıyacaktır. Yalnız bir tek çare düşünebiliyorum; tam karşımızdaki apartımanın bizim katla karşılıklı olan dairesi boşaldı. Sahibi kiraya vermek niyetinde... Ah orayı siz tutsanız ne iyi olurdu. O takdirde belki size gelmem de mümkün olabilirdi. Çünkü ayni apartımanın ikinci katında oturanlarla tanışırız, oraya gitmek benim için yasak değildir. Böylece ziyaret maksadıyla evden ayrılır, size gelerek hayal ettiğim güzel demleri yaşardık. Ama o daireyi kiralıyabilmek lâzım, bu da herhalde pek müşkül olsa gerek.....»

Orhan, ismini henüz mektubundan öğrendiği bu minyon kızı bir öğle saatinde tanımıştı. Caddeden geçip bankaya giderken balkondaki sarışın kız kendisile alâkadar olmuş, bakışlarile onu takip etmişti, hattâ köşe başını dönerken balkondan yarı beline kadar sarkmış ve son adımına kadar ona bakmaktan çekinmemişti.

Bankaya gelince bir türlü işe başlıyamadı. Önüne yığılmış çekleri, poliçeleri, bonoları karıştırdı, sıraladı fakat ne yapmak icap ettiğini bir türlü düşünemedi. Sonra hepsini bir köşeye iterek gözlerini pencereye çevirip balkondaki sarışını tahayyüle başladı. Ne tatlı, ne şirin şeydi o.. Ufak, tefek yapılı ve hoppaca idi.

Saçlarını mavi bir kordelâ ile bağlayıp ensesine bırakmış ve üzerine ince ipek bir japone elbise giymiş, çıplak bembeyaz kollarını taraçaya dayamıştı...

Orhan girift bir düşünce çıkmazının içindeydi, bir türlü üzerindeki bu ağırlığın tesirinden kurtulamıyordu. Acaba kız ona mı bakmıştı? Allah verede birisine benzetmiş olmasaydı? Fakat sarışının oturduğu evin önünden bir kaç defa daha geçtikten sonra bütün tereddüdü kayboldu ve bu alâkanın kendisi için olduğunu sevinçle öğrendi.

Bir kolayını bulup ona ismini, adresini yetiştirdi. İşte şimdi okuduğu mektup sarışın meleğin verdiği cevaptı. Fakat ne müthiş şeydi Yarabbi.. Evinden ayrılacak, bir apartman dairesi kiralıyacaktı. Bu çok güç, belki de yapılması imkânsız bir işti. Kimbilir mal sahibi ne kadar kira ve peşin para istiyecekti. Sonra hakikaten boş muydu?

Saate baktı. Beşe çeyrek vardı. Vakit gelmiş sayılırdı. 15 dakikada hazırlığını yapıp sokağa fırladı. Tarif edilen apartmana uğrayarak mal sahibi ile görüşmek istiyordu.

Onu bulmak güç olmadı. mal sahibi ile tarif edilen binanın boş dairesine girdikleri vakit sarışın kızın karşıki balkonda olduğunu ve ev sahibine hissettirmeden bir de selâm yolladığını görerek çok memnun oldu.

Hakikaten burası mükemmel ve rahat bir yerdi, nerdeyse kızın evinin içini görecek kadar!..

Fakat kira şartlarını öğrenince Orhan'ın bütün ümidleri kırıldı. 3000 lira hava, 1800 peşin.. Bu, nerdeyse, bir senelik maaşından fazlaydı. Bu kadar parayı nasıl bulacaktı? İmkânı yoktu.. Ev sahibine daha uygun şartlar teklif etmek istediyse de adam oralı olmadı.

Genç âşık bir aralık ısrardan vazgeçip evden ayrılmak üzereydi ki karşı balkondaki sarışının gönderdiği bir ikinci selâmla bütün kafası allak bullak oldu. Demek burayı tutarsa her gün böyle karşılıklı selâm, sevgi ve muhabbet içinde günlerini geçirecekti, öyle mi?

Bu tatlı hayalle kendi kendine hesaplar yaptı. Sigara paketinin arkasına rakamlar yazıp çizdi, bazı ihtimalleri düşünüp taşındı. Ev sahibinden son bir ricada bulundu. Nihayet 400 lirada mutabık kaldılar ve ayrıldılar.

Orhan bu kız için hiç bir fedakârlıktan çekinmek istemiyordu. Güzeldi, sevimliydi, cazipti, kendisini seviyordu. O da bekâr ve yalnızdı. Belkide bu ilk fedakârlık sevindirici bir netice ile bitebilirdi. Bu düşüncelerle borç harç vadettiği parayı bulup ev sahibinin avucuna saydıktan sonra iki senelik icar mukavelesini de imzalıyarak anahtarı eline aldı.

Küçük ve mütevazi evden bu büyük apartman dairesine ve bilhassa genç ve güzel sevgiliyi de zaman zaman içinde barındıracak bir yuvaya taşınmak onu bazı masraflara daha soktu. Ev eşyalarını değiştirip yeni ve güzel takımlar temin etti.

Evini döşeyip, tanzim ettikten sonra sevgilisinin balkonunu seyreden pencere önüne koltuğunu çekerek bir sigara yaktı. Fakat sarışın sevgilisi ortada yoktu. «Annesile bir yere çıkmıştır.» diye düşündü. Ve akşamı iple çekti. Fakat gece geç vakte kadar beklediği halde maalesef onu görmek mümkün olmadı. Ertesi sabah erkenden uyanıp karşı balkon kapısının açılmasını beklediyse de yine görünürlerde kimsecikler yoktu. Nerdeyse o gün işe geç kalacaktı. Bankaya geldiği zaman adresine gelmiş bir mektup buldu.

«Şekerim,

Kusura bakma.. Ne zamandan beri kiraya verilemiyen bir kata kiracı bulabilmek için böyle bir oyun tertip etmek zaruret halini aldı. Mamafi bu oyun sayesinde siz güzel bir ev, ben de bir kaç kuruş kazandım... Bereket versin dünyadaki sersem ve aptallara! Yoksa şu pahalı zamanda para kazanmak nasıl mümkün olurdu?»

— !!!

Nedim Raif

KALMADI!

Ekmek aldı başını kırksekize fırladı
Tencerede et bitti, taslarda aş kalmadı!

Ne sebze ucuzladı, ne yağ fiatı düştü
Güya harp sona erdi, güya savaş kalmadı!

Bir yandan bakkal ister, öte yandan tahsildar
Bugün ayın ikisi cepte maaş kalmadı!

Valimiz Bay Kırdar'ın lütfüne şükür olsun
Merdivenler kurmaktan şehirde taş kalmadı!

Yangına körük ile giderdi Behçet Kemal
Şimdi (Şadırvan) oldu, onda telâş kalmadı!

Yeni kahramanların nutkunu dinlemekten
Bizde takat tükendi, yüzde tıraş kalmadı!

Üç yılda demokrasi geldi yerleşti yurda
Bizde herşey dört nala, gayrı yavaş kalmadı!

Kimi seçim peşinde, kimi geçim derdinde
Şefler hak ile yeksan, ortada baş kalmadı!

KEDERLİ, kes sesini söylediğin aşikâr
Artık gözü kapalı bir tek yurttaş kalmadı!

KEDERLİ

— Küçüğün solucanı var da!..

(Fransız Karikatürü)

ÖYLEYSE SOYUNUNUZ

Bir ziyafette yanına düşen hanımın, hastalığına dair bitip tükenmek bilmiyen suallerinden bizar olan meşhur doktor, gözlüğünün üstünden kadına dik dik bakarak:

— Hanımefendi soyununuz, sizi şurada bir muayene edivereyim... demiş.

Tarihten tuhaflıklar:

MAHKEMEYE ÇAĞIRILAN TIRTILLAR

1586 yılında Fransada Dofine eyaleti garip bir istilaya uğradı: Tırtıl istilası! Zamanın tarihçileri bu hâdiseyi sürekli yağmurların havayı ifsat etmesine hamlediyorlar.

Hakikat şu idi ki tırtıl sürüleri evleri, yolları, tarlaları örtmüştü. Halk heyecana ve bir takım vehimlerle kapıldı.

Kimisi:

— Protestanlar yüzünden belâya uğradık!

Kimisi de;

— Şeytan aramızda!

Diyordu. İş mühimdi; ne kadar çalışılsa tırtılları defetmek imkânı bulunamıyordu. Nihayet Valans şehri hâkimleri meseleyi ele aldılar: Tırtılları suçlu olarak mahkemeye dâvete ve müdafaları için de bir avukat tayinini muvafık buldular!

Hüküm verildi: Tırtıllara bu mahalleri hemen terketmeleri, aksi takdirde cezalandırılacakları tebliğ olundu.

Tabiidir ki, haşere bu hükme aldırış etmediler ve kozalarını kurmağa başladılar. Mahkeme hükmüne kafa tutanlara karşı ne yapmak lâzımgeleceği iki din âliminden soruldu.

Onlar tırtılların üzerine «Mukaddes su» serpilmesini muvafık bulmuşlardı! Filvaki tırtıllar o su serpilince yavaş yavaş çekildiler ve görünmez oldular.

Ahali:

— Mucize!

Diye hayran kaldı. Şüphe yok ki ortada mucize aramak abesdi. Zira tırtıl mevsimi geçmişti:

Bir tercümei hal okuduğunuz zaman, hakikatin neşredilmeğe elverişli bir şey olmadığını hatırdan çıkarmayınız.

Menfaatinizi korumak istiyorsanız
AYDEDE
ye ilân veriniz çünkü:
AYDEDE
de çıkan ilânların ömrü bir günlük
değildir.

AYDEDE

SIYASI HOŞSOHBET GAZETE

ABONE ŞARTLARI

6 Aylık	Memleket içi	6 Lira
»	Memleket dışı	11 »
1 Senelik	Memleket içi	11 »
»	Memleket dışı	21 »

Greta Garboya Dair

Senelerdenberi film çevirmediği halde, dünyanın bir türlü unutamadığı şahane yıldız Greta Garbo Fransadadır. Garbo herkesten uzak yaşar, gazetecilerle arası hoş değildir. Bu yüzden «esrarengiz» lâkabını almıştır. Buna rağmen, bir Fransız gazetecisi, bütün güçlükleri yenerek meşhur sanatkârla konuşmağa muvaffak olmuştur aşağıda bu röportajı okuyacaksınız:

«İlâhi yıldız Cherbourgta, ilâhi yıldız Pariste, ilâhi yıldız Rivierada...» Rivayet muhtelif... En yeni haber şu «ilâhi yıldız Aix-les-bain'dedir.»

Aix-les-bain'deyim, güneşli yolda bekliyorum. Yegâne ümidimi, mavi bir otomobili gözlemekteyim. Nihayet koyu renk elbise giymiş, çok şık bir adam 15 Ağustos sıcağıyla kavrulan meydanı geçiyor. İhmalkâr bir tavırla sigarasını yakıyor. Mavi arabanın direksiyonunda yer alıyor. Bu zat Garboya refakat eden Çelik fabrikatörü Georges Schlee'dir. Küçük bir işaret yapıyor. Maviler giyinmiş bir kadın görünüyor. Arabaya atlıyor. Süratle uzaklaşıyorlar... Bu uzun bekleyişten bana kalan melânkolik bir çift gözün, vahşi saçlar üzerinde eğri bir berenin hayalidir.

★

Greta Garboyla bir gazeteci olarak değil de, bir turist olarak tanışmağa muvaffak oldum. Bir zamanlar, Lamartine ilham kaynağı olan göle hâkim bir mevkideyiz. İngilizce soruyorum:

— Hakiki bir güzellik kaynağı bu göl değil mi?..

Tebessüm ediyor:

— Hakikaten bir güzellik kaynağı!..

— Burası size Kaliforniyayı arattırmıyacak zannederim...

Derhal tanındığını anlıyor. Fakat kızmıyor. Çünkü bende onun gibi tatilini geçirmekte olan bir turistim. Aynı vaziyette olmak insanları birbirine yaklaştırır. Etrafımızdaki tepelerin isimlerini birer birer sayıyorum. Lamartinden bahsediyorum. Parmağımla şairin sevgilisiyle gezindiği yolu gösteriyorum. ilâhi bakışlariyle takip ediyor. Sonra o güzel romantik kadının ismini tekrarlatıyor:

— Elvir!..

Gözleriyle gölü seyrederek «Elvir» diye mırıldanıyor. Hayran bakışlariyle etrafı süzerek:

— Buranın vahşi bir güzelliği var, diyor.

Gölgeler uzuyorlar. Gün batmak üzeredir... Soruyorum:

— Fransada film çevirecek misiniz?

Söylendiği gibi sinemayı terketmemiştir.

— I hope..

Bunun «evet» demek olduğunu biliyorum. çevireceği film M. G. M. büyük bir eseri olacaktır.

Greta Garbo Chamonix'den sonra Cannes şehrine gidecek oradan da Parise uzanacaktır.

★

Garbo iki defa sevmiştir: John Gilbert ve Orkestra şefi Stokowsky... Bugün ona refakat edenin ismi Georges Schlee olmasına rağmen, öyle zannediyorum ki, Bourget-gölü kenarında, asla unutamadığı John'u tahayyül etmiştir.

T. GARANTI BANKASI'nın

1949 İkramiye keşidelerine iştirâk ediniz.

12 ayda 12 çekiliş

Senede:

1465 Adet para ikramiyesi.
3000
1500
1000 Liralık büyük ikramiyeler.
200,000 Liralık GARANTİ APARTIMANI'nın 2 dairesi
2 Kıymetli Arsa (İstanbul ve İzmir'de)
2 Lüks otomobil
396 adet ÇOCUK DOĞUM GÜNÜ Hediyeleri.
100 Liralık bir hesapla bütün çekilişlere ve 25 lira ile
1-13 Yaş arası çocuk hesapları keşidesine girersiniz
Her 100 Lira için ayrı bir kur'a numarası verilir.
Hesapların keşide gününe kadar düşürülmemesi şarttır.

Okul tasarruflariyle diğer para biriktiren müesseseler mevduatına en müsait faiz verilir ve bütün ikramiyelere iştirâk ettirilir.

Tafsilât gişelerimizde...

ANTİDOT (POMAT)
• NEZLE
• GRİP
• DİŞ AĞRISI
• BÖCEK SOKMASI
• YANIKLAR
• GÜNEŞ YANIĞI
İLE:
• ADALE ROMATİZMASI
• YARALAR
• PİŞİK
• KAŞINTI
• EKZEMA
• ERGENLİK
• DONUK
• DERİ ÇATLAKLARINDA VE
• TRAŞTAN SONRA KULLANILIR
FİATI: 75 Krş.
(TARLAN)

■

HANIMELİ

Türkiyenin en güzel kadın gazetesidir. her kadının mutlaka her zaman alması şarttır.

■

T. Ticaret Bankası A. Ş.

TESİS TARİHİ: 914

SERMAYESİ 4.400.000 T.L.

HER TÜRLÜ BANKA MUAMELELERİNİ

En Müsait Şartlarla Yapar.

KÜÇÜK TASARRUF HESAPLARI

İçin Zengin Para İkramiyeleri Verir

İstanbul Şubesi — Bahçekapı	Tel.: 24477
Osmanbey Ajanı — Osmanbey	Tel.: 80481
Lâleli Ajanı — Lâleli	Tel.: 25689

T. C.
ZİRAAT BANKASI

1949 ikramiye tutarını
300.000 liraya
yükseltmiştir.

4 Çekilişin her birinde

25.000
10.000
5.000, liralık

İkramiyelerden başka 1000 lira ile 50 lira arasında 458 muhtelif ikramiye vardır. Şansınız yardım ederse istediğiniz yerde, istediğiniz EVİ, ARSAYI, TARLAYI, EŞYAYI alabilirsiniz.

ÇEKİLİŞLER:

28 Şubat - 30 Mayıs
31 Ağustos - 30 Aralık

İkramiyelerden faydalanmak için keşide yapılacak ayın üçüne kadar vadesiz tasarruf hesabında 100 lirası bulunmak ve bu miktarı çekiliş tarihine kadar devamlı şekilde muhafaza etmek kâfidir. Aynı müddet zarfında hesaplarında 100 liradan fazla bir bakiyeyi muhafaza edenler her 500 lira için ayrı bir kur' numarası alırlar.

Anadolu T. A. Sigorta Şirketi

Türkiyenin En Büyük Sigorta Şirketi

TÜRKİYE İŞ BANKASI A. Ş. VE T. C. ZİRAAT BANKASI KURUMU

Sermaye ve İhtiyatı: 5.832.000 — T. Lirası
20 sene zarfında tediye etmiş olduğu hasar tazminatı 20 Milyon Türk Lirasıdır.

YANGIN — HAYAT —
NAKLİYAT — KAZA

Sigortalarınız için en müsait şartları «ANADOLU» da bulabilirsiniz. Muamelât Merkezi: İstanbul Yeni Postahane Karşısı Kredi Han.

TELEFON:		
	Müdür	20531
	Santral	24294/3/2
	Hayat kısmı	20541
	Galata Bürosu	43949

Türkiye İş Bankası A. Ş. ve T. C. Ziraat Bankası Şube ve Ajansları Şirketin Acenteleridir.

Sahibi: F. KARAY
Yazı işlerini fiilen idare eden: M. Nevzat YİĞİT

İdare yeri: Cağaloğlu Türbedar Sokak No: 18 İstanbul
Dizildiği ve Basıldığı yer: Dr. Nuri AKÇA Matbaası